

*Kto stratil majetok, nestratil veľa.
Kto stratil slobodu, stratil mnoho.
Kto stratil vieru, stratil všetko.*

SVEDECTVO

vychádza od roku 1991
ročník 30
október 2020
cena 1 euro

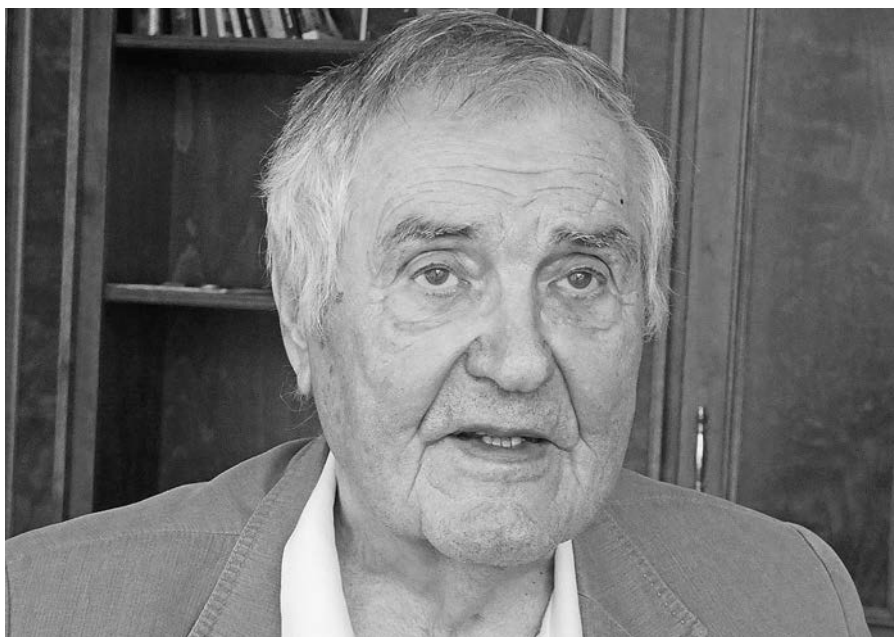
10

ČASOPIS TABUIZOVANÝCH FAKTOV

Tretí odboj nesmie zaniknúť

NÁŠ ROZHOVOR

Mal rok, keď mu tragicky zahynul otec. Keď mal desať rokov, zaistili ho kvôli letákom Smrť komunizmu! Nemal ani štrnásť, keď ho zaistila ŠtB pre pokus o ilegálne prekročenie hraníc. A keď sa konal súd so skupinou chlapcov Zlatého orla, mal pätnásť rokov. Aristokratický pôvod a nálepka politický väzeň ho držali na okraji spoločnosti. V roku 1968 sa stal členom Slovenskej organizácie na ochranu ľudských práv. V roku 1989 vstúpil do VPN. Do roku 1994, keď sa stal poslancom NR SR, vykonával funkciu prednostu okresného úradu v Prievidzi. Inicioval a predkladal zákon o nemorálnosti o protiprávnosti komunistického systému, ktorý parlament v marci 1996 schválil. V období 2006 - 2015 bol predsedom PV ZPKO. V súčasnosti je Arpád TARNÓCZY (1936) čestným predsedom organizácie tretieho odboja. Zo

Arpád Tarnóczy

Foto Eva Zelenayová

zdravotných dôvodov sa nezúčastnil besedy k 30. výročiu založenia organizácie, no o svoje spomienky a skúsenosti sa rád podielil v rozhovore pre Svedectvo.

● Kedy a prečo ste vstúpili do organizácie politických väzňov?

Ako bývalý politický väzeň som sa angažoval už v roku 1968 a spolu s Martinom Hagarom sme vstúpili do Slovenskej organizácie na ochranu ľudských práv (SONOP). Vtedy sme si mysleli, že svet bude už otvorený, no SONOP nemala dlhé trvanie.

Pokračovanie na 10. strane

V čísle

Ján Litecký Šveda
Pár roztratených viet o diskusii 2
Spýtali sme sa
Arpáda Tarnóczyho 3

Zasadala virtuálna výkonná rada 4
Eva Zelenayová
Arcibiskup Sokol prezentoval svoju knihu a svoju nevinu 4

Vladimír Kolada
Sto rokov od krvavej nedele v Námestove 8
Marián Tkáč
Jeseň pred tridsiatimi rokmi 9

Ivan Mrva
Dodnes je nedocenený 12
Jozef M. Rydlo
Keď prizrak komunizmu... 13

ročník 30 ● október 2020

Pár roztratených viet o diskusii

Človek by si pomyslel, že v časoch korony bude mať trochu viac času na rozmýšľanie, sústredenie sa. Veď väčšinou sedí doma, výletov sa radšej vzdal... No popri tom, čo nám predváža naša politická scéna, je to len planá nádej. Naši „reprezentanti“ nás nenechajú ani na chvíľu na pokoji. Aj preto ani tento úvodník nebude možno veľmi súvislý. Veď čo by ste povedali z pohľadu politických väzňov na to, že nejaký snaživý zväzák vám chce zmrzačiť zákon o nemorálnosti a protiprávnosti komunistického systému, aj keď nie je ideálny. No a tých, čo ho vtedy presadzovali a zastrešovali, ako náš bývalý predseda a dlhoročný väzeň komunizmu Arpád Tarnóczy, sa ani náhodou neunúvajú oslovit? Ba ani ďalších politických väzňov, ktorí trpeli pod komunistickým terorom a nie ako náš zväzák, ktorý mu aktívne pomáhal. Rovnako snahy o uzákonenie pamätného Dňa boja proti komunizmu, kde sa očakáva, že budú oslovené prinajmenšom hlavné organizácie politických väzňov, prípadne ÚPN, sa zatiaľ robí štýlom záhoráckej šibenice: „enem pro nás a pro naše dzítky“. A to v zálohe ešte čaká nejaký čudný projekt na múzeum obetí totality. To aby sa zločiny komunizmu opäť dobre prekryli. Tu treba pripomenúť, že ak by sme demokraciu predsa len raz chceli vybudovať, jej organickou a neobíditeľnou súčasťou je diskusia.

Ešteže čo sa týka imigrácie, vláda zatiaľ stojí na európskom, a tu treba povedať, aj na demokratickom stanovisku, pretože ten tak často vzývaný „občan“ tu vo svojej obrovskej väčšine nijakých prívržníkov ani islamských bojovníkov nechce. Teda okrem novinárov, ktorých platia tí, čo najviac nenávidia Európu aj s jej kresťanstvom. Možno aj preto ďalší projekt, tentoraz s vládnymi novinami, by nebol na zahodenie, teda pokiaľ sa ho opäť nezmocnia neznášanliví bolševici. A možno preto už proti nim toľko vykrikujú, aj keď ešte ani nie sú na svete.

Bez diskusie niet demokracie

Možno trochu odbočím, ale aj veda je len vtedy vedou, keď je pluralitná a rastie z diskusie. Ináč je to len ideológia, tzn. prostitútku moci. Celý neuveriteľný rozmach Európy stojí práve na pluralite jej vedy. Niektoré sily by jej opäť najradšej nasadili kantár politickej korektnosti, aby ju konečne zničili. Teda aj vedu, aj Európu. Táto nová, nebezpečná pliaga neznášanlivosti a liberalizmu sa však začína rozmáhať aj v školstve. Totalitné školstvo sa vždy vyznačovalo tým, že okrem výchovy „nového človeka“ učilo a učí deti tomu, že odmeňovaní nebudú tí výkonnejší, ale tí prispôsobivejší.

Samotná parlamentná demokracia pri stálej netolerantnej konfrontácii a potláčaním diskusie stráca zmysel. Ale – vedeli

súdrhovia niekedy, čo je demokracia? Demokracia nie sú nenávisťné výkriky tých čo všetko „dokonale“ vedia, ani akcionizmus na uliciach. To je práve typický bolševizmus. Nediskutuje sa so zločinom (od vraždy po krádež), ale s názorom áno, hoci aj s názorom na vraždu a krádež. Čo nám brilantne predviedol už Dostojevskij. Samozrejme, nediskutujú ani prehnaní moralizátori a puritáni, pretože puritanizmus je iba racionalizmus vo svojej zárodočnej, ešte náboženskej fáze. A bolševici, ktorí tiež nediskutujú ani o vražde ani o krádeži – veď oni sú ľudia praxe, oni ich v kuse uskutočňovali, práve aby zabránili diskusii.

Drogy na prázdno v hlave

To, čoho sme teraz svedkami – teda totalitného presadzovania „jediného správneho názoru“, je rovnaké ako boli voľakedy heslá o triednom boji. Iba teraz je to liberalizmus a multikulturalizmus. My zatiaľ stále nemáme umenie, zodpovedajúce vážnosti doby a našim problémom, máme len „všeobjímajúcu“ permanentnú propagandu. Čo to je? Zoberte si noviny a „kultúrne“ časopisy z 50. rokov so samým združstevňovaním, bojom proti reakcii či vatikánskym špiónom, spomeňte si na filmy a divadlá z tých čias a iba „pokrokové“ heslá vymeňte za súčasné módné pojmy a hneď vám bude jasné, kde žijete. Aj ich hromadný, ozaj totálny výskyt je úplne rovnaký, opäť nemáte pred nimi kam ujsť. To asi skôr naučíte opicu sa lyžovať ako komunistické dietky diskusii a demokracii. Veď opäť všetko zastrešujú tie najprimitívnejšie propagandistické pojmy, ktorých „kráľom“ je fašizmus. Vintage je momentálne v móde. Súdrhovia sú už v amoku, najnovšie začali opäť používať aj ten ich najnenávisťnejší a najprimitívnejší pojem „klérofašizmus“, z ktorého sa voľakedy vysmievali už aj čo len trochu kultúrnejší komunisti.

A keďže treba byť v móde, naša proletárska mládež objavila aj multikulturalizmus, aby nebudaj nemala pocit, že je niekde na periférii. No ale budme úprimní – mala luza voľakedy nejakú svoju kultúru? Ak nepovažujeme za svojskú kultúru spôsoby rýchle niečo uchmatnúť, pretože na normálne zaobstaranie života im chýbajú aj schopnosti, aj pracovitost... Alebo preukážajú sklony k alkoholizmu. Takže multikultúru! A u mladého predvoja pokroku samozrejme drogy, veď to prázdno v hlave treba niečím zaplniť. To ako keď sa proletárska nula znásobí ďalšou globálnou nulou a vznikne – nekonečno! Naša nekonečná Európa! A vlastne prečo Európa – veď náš je celý svet! Holly-Cola & Mc Disney na konopnom trávniku sú naše najsvetlejšie zajtrajšky! Americkí súdrhovia nám ukážu cestu! Ešte odstrániť zadubeného reakcionára Trumpa – a cesta je bez prekážok! Veď vôľa je...

Ján Litecký Šveda
predseda PV ZPKO

SVEDECTVO, mesačník Politických väzňov Zväzu protikomunistického odboja ● **Vydavateľ:** PV ZPKO, založený v roku 1990 pod názvom Konfederácia politických väzňov Slovenska (KPVS) ● **Šéfredaktorka:** Eva Zelenayová ● **Redakčná rada:** Ján Košiar (predseda), Ján Litecký Šveda, Ivan Mrva, Peter Mulík, Ivan A. Petranský, Jozef Rydlo, Juraj Vrábel a Eva Zelenayová ● **Adresa redakcie:** 811 06 Bratislava, Obchodná 52 ● **Telefón:** 02-5263 8156 ● **e-mail:** uzpko@mail.t-com.sk ● **webová stránka:** www.pv-zpko.sk ● **IČO:** 00679879 ● **Cena jedného výtlačku:** 1 EURO ● **Predplatné 10 EUR/kalendárny rok** ● **Predplatné pre zahraničných abonentov:** 50 USD vrátane poštovného. ● **Číslo účtu v Prima banka Slovensko, a.s.:** SK74 3100 0000 0040 0012 8109 ● **EV:** 3851/09 ● **Tlač:** PRINTLAND, s.r.o. ● **Nevyžiadané rukopisy nevraciam** ● **ISSN:** 1338-404X ● **MATERIÁLY** uverejnené v rubrikách „Čitateľské fórum“ a „Spomienky“ vyjadrujú názory občanov a čitateľov.

SPÝTALI SME SA

Arpáda Tarnóczyho čestného predsedu PV ZPKO

- **Poslanci vládnej koalície predložili novelu zákona o nemorálnosti a protiprávnosti komunistického systému, ktorý ste v roku 1996 v parlamente iniciovali, predkladali a NR SR schválila. Čo si myslíte o navrhovaných zmenách tohto zákona?**

Zákona, ktorý som predkladal, sa 24 rokov nikto nedotkol. No mladý kiskovec Šeliga nemá úctu pred ničím. Som šokovaný zo zneužitia odporcov komunistickej totality na súčasný politický boj proti novému „vnútornému nepriateľovi“, ktorým sa stáva tzv. extrémizmus. My sme bojovali nielen

proti zvrátenému systému, ale aj proti jeho zločineckej a nenávisnej ideológii. A teraz, v mene vyznávania nových progresívnych ideológií, ktoré sa neštítia nálepkať oponentov a opäť obmedzovať slobodu slova, názoru, prejavu a urážať vieru, sa má použiť zákon o nemorálnosti komunistického systému ako bič na potieranie základných práv a slobôd?! S tým politický väzni nemôžu súhlasiť, ba dokonca sa musíme postaviť proti takejto deformácii, a to napriek tomu, že si myslíme, že sochy či pamätníky pohlavárov tohto režimu by mali skôr odkvitať ako byť vysádzané. So špinavou vodou glorifikácie komunistických pohlavárov však nemožno vyliat dieťa demokracie a slobody. Ďalším neprípustným faktorom je miešanie II. protifašistického s III. protikomunistického odbojom. (rr)

Smutná tridsiatka

V deviatom čísle Svedectva sme uverejnili anketu s predsedami regionálnych organizácií, v ktorej odpovedali na otázku, ako ovplyvnila pandémia koronavírusu a s ňou súvisiace obmedzenia činnosť ich organizácie. Do redakcie prišli odpovede iba od polovice organizácií. Dúfame, že ostatní nie sú nakazení a pošlú do redakcie svoje stanovisko, aby sme ho mohli uverejniť v najbližšom čísle Svedectva.

Ukazuje sa, že obmedzení sa tak skoro nezbavíme, hoci počas leta sme si mohli upevniť imunitu na slnku a čerstvom vzduchu, ako odporúčajú lekári. Keďže pravidlá sa menia zo dňa na deň, nie je zatiaľ známe, za akých podmienok si pripomenieme Deň boja za slobodu a demokraciu 17. novembra. Táto situácia je o to skľučujúcejšia, že v tomto roku si pripomíname tridsaťte výročie založenia našej organizácie. (ze)

Bez Boha to nejde

Tragicky sa pod osud mnohých ľudí podpísalo udavačstvo. Darilo sa mu, keď ľudia mali strach. Strach z moci. Keď udávanie prinieslo výhody. Lebo človek je už taký, sklon zhrešiť mu nie je cudzí. Ľudstvo sa počas dlhého civilizačného vývoja kultivovalo. Desatoro sa stalo morálnou normou európskeho občianstva. K dodržiavaniu istých spoločenských pravidiel sa človek dostáva cez výchovu doma a v škole. Ak človek opustí cestu Desatora, môže všetko. Dokonca aj politik si dovoľí povedať, že morálka je vecou spoločenskej dohody. Všetci pani expremiérka Iveta Radičová?

Po roku 1989 naša spoločnosť slobodu poňala po svojom. Pre niektorých politikov aj kresťanstvo sa stalo politickým nástrojom boja o moc. Všetci pán expredsa KDH Ján Čarnogurský? Ďalší predseda KDH, ba aj parlamentu Pavol Hrušovský večne omieľal potrebu novej poli-

tickej kultúry. Dobré ho pozná Arpád Tarnóczy, veď na začiatku 90. rokov boli obaja prednostami okresných úradov. Tarnóczy v Prievidzi, Hrušovský v Nitre. A Tarnóczy tvrdí, že Hrušovský bol štyri roky kandidátom na členstvo v komunistickej strane, až mu to „Nežná“ prekazila.

SLOVO SVEDECTVA

Morálny základ slovenského národa sa po roku 1989 rúcal geometrickým radom. Prišiel Igor Matovič a jeho útok na akékoľvek morálne kritéria mu vyniesol taký úspech, až ho všetkých civilizačných zábran zbavená voličská základňa vyniesla na post premiéra. A v súčasnosti on a jeho politickí súputníci rozhodujú o zákonoch dotýkajúcich sa hodnotového statusu občana. Ibaže do bezproblémového vládnutia s ústavnou väčšinou mu dorazil koronavírus. A odrazu vidíme a počujeme nášho premiéra, ako žiada občanov, aby mali Boha pri sebe a riadili sa pokynmi je-

ho vlády. Dokonca vyzýva na udávanie neposlušných. Tak ako to robila niekdajšia ŠtB. Aj preto dostal Ján Benčík prezývku eštabáčik. A do parlamentu ho nedostal nikto iný než Kiska.

Spoločnosť, ktorá sa neriadí pevnými pravidlami spadne skôr či neskôr do chaosu. Nielen Slovensko, celá Európska únia sa zbavila Boha a teda aj Desatora, keď do Lisabonskej zmluvy nedala žiadnu zmienku o Bohu. Aj na Slovensku máme politikov, ktorí by sa najradšej zbavili Boha v preambule Ústavy SR. Mnohí pozorovatelia tento proces morálneho úpadku považujú za nezvratný. V takom spoločenskom prostredí sa každý morálny občan stáva nepriateľom systému. V takom spoločenskom prostredí sa politickým väzňom komunizmu nebude ľahko žiť. Hoci na druhej strane môže výrazne posilniť členskú základňu...

Eva Zelenayová
šéfredaktorka

Zasadala virtuálna výkonná rada

Koronavírus ovplyvnil aj spôsob rokovania výkonnej rady PV ZPKO, ktorá sa uskutočnila 9. septembra 2020. Ibaže nie ako dosiaľ, osobnou účasťou, ale telemostom. Rozhodlo o tom predsedníctvo organizácie na porade 7. septembra, ktorého sa telefonicky zúčastnil aj podpredseda PV ZPKO Štefan Novák.

Predseda PV ZPKO Ján Litecký Šveda informoval členov výkonnej rady, že vzhľadom na vývoj epidémie, nie sú známe podmienky na organizovanie pietnej spomienky 17. novembra. V každom prípade predsedníctvo organizácie ráta s odhalením nových žulových tabúl s menami popravených, ktoré sú už osadené na pamätníku obetiam komunizmu v bratislavskom cintoríne Vrakuňa. A pripomenúť tridsiate výročie založenia organizácie politických väzňov (pod pôvodným názvom Konfederácia politických väzňov Slovenska – KPVS). Pozvánky do úradu prezidentky republiky a úradu ministra obrany už boli odoslané. Súčasne informoval, že pri príležitosti 30. výročia založenia organizácie vydá PV ZPKO knihu politických vyhlásení, ktorá je v záverečnej fáze prípravy. Predseda organizácie vyslovil tiež nádej, že sa nájde sponzor na vydanie pamätnej medaily pri príležitosti jubilea organizácie.

Členovia výkonnej rady sa zhodli, že síce obme-

dzenia súvisiace s koronakrízou nedovoľujú organizovať členské schôdze, ale je nevyhnutné komunikovať s členmi a v menších skupinkách sa aj stretávať.

Predsedia regionálnych organizácií dostali za úlohu do 15. októbra t. r. zaslať do kancelárie predsedníctva zoznam svojich členov s vyznačením, kto je politický väzeň, kto rodinný príslušník a kto je sympatizant. Na účely zverejnenia jubilentov roku 2021 v časopise Svedectvo je potrebné zaslať ich zoznam. Predseda PV ZPKO pripomenul členom výkonnej rady, aby nezabúdali na získavanie nových členov a pre rozhovory do Svedectva posielali návrhy ľudí zo svojho regiónu.

K otázke návrhu členov na štátne vyznamenanie pán Štefan Novák vyhlásil, že vzhľadom na súčasnú politickú situáciu nemá záujem o nomináciu. V tom zmysle sa už vyjadrila aj pani Anna Fodorová, čo boli hlavní nominanti PV ZPKO na štátne vyznamenanie.

Telefonického „zasadnutia“ výkonnej rady PV ZPKO sa zúčastnili: Ján Litecký Šveda, Štefan Novák, Rafael Rafaj, Arpád Tarnóczy, Anton Malacký, Mária Dvorčáková, Alžbeta Loudová, Helena Halková, Kvetoslav Gregor, Jana Masařová, Mirko Tuchyňa a Stanislav Šuň. (ez)

Arcibiskup Sokol prezentoval svoju knihu

Zrkadlová sála bratislavského Primaciálneho paláca sa 18. septembra zaplnila do posledného miesta. Emeritný arcibiskup Ján Sokol tu mal prezentáciu knihy *Je čas mlčať a čas hovoriť*, ktorú vydali PV ZPKO v tomto roku. Azda najprekvapujúcejším momentom podujatia bol príhovor expremiéra a bývalého predsedu KDH Jána Čarnogurského, ktorý na rozdiel od Sokola, nebol počas výkonu svojich funkcií prívržencom samostatného štátu a nezdieľal so Sokolom rovnaký názor na prvú Slovenskú republiku. Akt pápeža Jána Pavla II. v marci 1990, keď po vystúpení z lietadla vo Vajnorochoch poobzkal slovenskú zem, bol mimoriadne symbolický a podľa Čarnogurského to bolo dokonca „dôležitejšie uznanie samobytnosti Slovenska než naše prijatie do OSN“. Jeho aktuálny politický príspevok, v ktorom označil Štefana Hríba za „agenta liberálneho establishmentu“ dal mnohým zabudnúť na polari-

Účastníci prezentácie knihy spomienok emeritného arcibiskupa Jána Sokola.

Foto archív

záciu národa, ktorú v minulosti spôsobil.

Pohladením duše bolo vystúpenie Jozefa M. Rydla. Jeho príspevok v plnom znení prinášame na str. 13.

Zaujímavým momentom tohto podujatia bola aj skutočnosť, že súd po jedenástich rokoch konečne rozhodol v spore Sokol verus časopis .týždeň v prospech arcibiskupa Sokola a redak-

cia sa musí ospravedlniť za uverejnenú lož. Aj táto skutočnosť iste prispela k dobrej nálade autora knihy.

Sťažené podmienky kvôli opatreniam voči koronavírusu síce viacerých odradili od účasti na tomto podujatí, napriek tomu vyznelo ako manifestácia kresťanskosti a slovenskosti.

Eva Zelenayová

Štvorročný objavoval Ameriku

Obec Šuňava v auguste 2013 udelila svojmu rodákovi ThDr. Michalovi Mrkvovi čestné občianstvo in memoriam. Na pamätnej tabuli v kostole sv. Mikuláša je o ňom uvedené: Kňaz, askéta, pedagóg, spisovateľ, organizátor katolíckych spolkov, podporovateľ študentov, trpiteľ pre vieru. Vysvätený v roku 1924. Prvé pôsobisko ako kaplán Hruštín, Veličná na Orave. 1927 pedagóg a prefekt na Spišskej Kapitule, 1933 Bziny, 1942 Krivá, 1950 uväznený komunistami a odsúdený na 12 rokov, 1960 amnestovaný, do pastorácie sa mohol vrátiť až v roku 1969. Posledná farnosť od roku 1969 Oravský Biely Potok.

Jozef Habovštiak v knižke pod názvom Verný Cirkvi a národu na napísanie monografie o Michalovi Mrkvovi využil dva zväzky jeho rukopisov, čo z knižky urobilo pútavé čítanie. Veď Mi-

Pamätná tabuľa M. Mrkvu vo Vyšnej Šuňave. Foto Eva Zelenayová

chal už ako štvorročný behal po Amerike...V predhovore sa čitateľ dozvie, že „ako profesor bohoslovnia v Spišskom seminári v Spišskej Kapitule zažil neopakovateľnú atmosféru tých čias a bohoslovci mali možnosť poznať v ňom katolíckeho intelektuála formovaného už prúdmi začiatku dvadsiateho storočia, po zlome v monarchii v novovzniknutej Československej republike a po štúdiách v pražskom prostredí. Bol jedným zo štyroch bohoslovcov, ktorých koncepcne prezieravý spišský biskup Ján Vojaššák poslal na prípravu na dôležitú

činnosť a funkcie vo svojej diecéze práve tam.“

Občas ma vyrušuje, ak sa mu pripisuje sklon k čechoslovakizmu. Ani náhodou. Kráčal v šlapajách svojho otca, na ktorého jeho sestra a moja matka Anna spomínala: „Vyvesil slovenskú zástavu a žandári mu dohovárali, aby ju dal preč. On sa im postavil a povedal: na svojom dome si môžem vyvesiť zástavu akú chcem.“ Bolo to za prvej Československej republiky, keď na dome Mrkovcov v Ľubici viala slovenská zástava.

Áno, biskup Vojaššák s ním rátal do funkcie a keď sa to dozvedela Štátna bezpečnosť, putoval najskôr do Mírova a odtiaľ do Leopoldova. Po desiatich rokoch sa vrátil, síce s podlomeným zdravím, ale plný optimizmu. Pri príležitosti päťdesiateho výročia smrti bola za neho v Katedrále sv. Martina v Bratislave odslúžená sv. omša. **(zl)**

Odišli, ale nezabúdajú

Siedme výročie smrti bývalého predsedu RO PV ZPKO v Nitre Dezidera Greguša si 28. augusta pripomenuli členovia organizácie. Položením kytice, zapálením sviečok a tichou modlitbou sa poklonili jeho pamiatke. Ako veľmi chýba organizácii spomínali Jozef Turček,

Agáta Fischerová, Jana Verešová a predsedníčka regionálnej organizácie Alžbeta Loudová.

Druhé výročie smrti Márie Korecovej, švagrinej nebohého Jána Chryzostoma kardinála Korca a dlhoročnej členky organizácie, si pripomenuli 9. septembra na chrenovskom cintoríne v Nitre. S kyticou kvetov, sviečkami a modlitbou si ju uctili Bohumil Louda a predsedníčka organizácie Alžbeta Loudová. **(al)**

Košický deň kvetov

V komornejšej atmosfére, spôsobenej pandémiou koronavírusu, sa na pozvanie mesta Košice zúčastnila malá delegácia členov košickej pobočky regionálnej organizácie občianskeho združenia Politickí väzni Zväz protikomunistického odboja III. odboj pietnej spomienky „Košický deň kvetov“. Podujatie sa uskutočnilo 13. septembra 2020.

Proticovidovo vystrojení, spolu s predstaviteľmi mesta Košice, reprezentovaného primátorom mesta pánom **Jaroslavom Polačekom** (na obr.) a uložením kytice na pietnom mieste, pri kaplnke sv. Michala na Hlavnej ulici v Košiciach, vyjadrili spolupatričnosť s osudom Košičanov a ich blízkych príbuzných, ktorí opustili pozemský čas v neočakávaných okamihoch svojich

Primátor Košíc J. Polaček počas pietnej spomienky.

Foto archív

životov a zanechali prázdnotu a smútok pozostalým. Z prázdnoty a smútku mali rodiny a príbuzní politických väzňov päťdesiatych rokov 20. storočia obrovské psychické a sociálne traumy, ktorých pôvodcom bol komunistický režim a jeho prisluhujúca ŠtB.

Košický deň kvetov si pod týmto názvom v deň spomienky na smutnú udalosť pripomenuli prítomní už desiatykrát. Spomínalo sa na obeť vážnej dopravnej nehody z roku 2008 pri chorvátskom meste Gospič, kde 7. septembra 2008 zahynulo šestnásť ľudí. Na svojich kamarátov spomínali najmä tí, čo nehodu prežili a príbuzní obetí.

Košický deň kvetov je spomienkou na obeť tragickej havárie v Chorvátsku, ale aj na obeť iných tragédií, ktorých obeť nemali možnosť uskutočniť svoje poslanie dané darcom života. **(br)**

„Nežný zásluhový zákon“ alebo politický bič?

Toto je dilema, ktorú predkladatelia návrhu nového pamätného Dňa obetí komunizmu uchopili nešťastne, propagandisticky a najmä „o nich – bez nich“. Teda bez reprezentantov organizácií bývalých politických väzňov komunizmu. Povrchný, selektívny populizmus a legislatívny amaterizmus tancovania slona v porceláne, s nechotou ísť do hĺbky problematiky (III.) protikomunistického odboja, dokazujú nielen aktuálne návrhy zákonov, ale aj viaceré pasáže dôvodových správ k týmto návrhom.

Takmer už dozívajúce generácie politických väzňov komunizmu tri desaťročia čakali na spoločenské zadosťučinenie svojho odboja voči totalite, zvrátenej nenávisťnej ideológii, zločnickému režimu a brachiálnym praktikám vykonávateľov moci. Takýmto zadosťučinením je nepochybne aj vyhlásenie pamätného dňa Slovenskej republiky – Dňa obetí komunizmu.

Obetí, väzňov aj prenasledovaných boli viaceré kategórie. Tá hlavná, ktorá sa opiera o prijaté zákony, je však jednoznačne definovaná ako „politický väzeň komunizmu“. Viaceré zákony vzťahujúce sa na toto obdobie definujú dve hlavné kategórie politických väzňov. A to účastníka a veterána protikomunistického odboja. Druhú kategóriu priznáva po posúdení Ústav pamäti národa.

Účastníka protikomunistického odboja definuje §4 zákona č. 219/2006 o protikomunistickom odboji ako - a) člena ilegálnej organizácie (§5); b) politického väzňa (§6); c) zahraničný odboj (§8) alebo d) inú zjavnú formu odboja – formou petícií, verejných vystúpení a politickej, publicistickej protikomunistickej činnosti (§7). Vo všetkých formách je však zjavný a kľúčový prienik - aktívny protikomunistický odpor.

Paragraf 2, ods. 2 zákona č. 219/2006 Z. z. o protikomunistickom odboji III. odboj definuje ako „**aktívny odpor** občanov proti komunis-

tickému režimu prejavový či prejavovaný organizovane alebo individuálne v období od 6. októbra 1944 do 17. novembra 1989“. **Ustanoviť pamätný deň obetí komunizmu nie podľa aktívneho odporu, ale podľa pasívnej rezistencie nespĺňa materiálnu, morálnu, ba ani historickú stránku legislatívnych zásad.**

Skupina poslancov Národnej rady Slovenskej republiky za OĽANO – NOVA – KÚ - Zmena zdola totiž pri výbere dátumu, symbolizujúceho Deň obetí komunizmu, si vybrala dátum odsúdenia Silvestra Krčméryho – 24. jún.

Návrh vyčleňuje z veteránov (III.) protikomunistického odboja špecifickú časť odporcov režimu, ktorú tvorila podzemná Katolícka cirkev na základe výroku šéfa Štátnej bezpečnosti Alojza Lorenca, podľa ktorého v 70. a 80. rokoch režim popri degradovaných komunistoch sledoval na Slovensku hlavne podzemných katolíckych predstaviteľov. Zákon však ustanovuje pamätný deň pre celý protikomunistický odboj od nástupu komunistov k moci až do novembra 1989. Vybrať jeden pamätný dátum pre všetky generácie a celú skupinu protikomunistického odboja podľa jedného politického väzňa, ktorý reprezentoval podľa navrhovateľov „tichý, zdanlivo nie nebezpečný odpor“ veriacich je podľa PV ZPKO nešťastné a menej vhodné riešenie ako napríklad 20. február – deň popravy troch študentov, aktívnych odporcov totalitného komunistického režimu, ktorých popravili 20. februára 1951.

O nevhodnosti môžeme hovoriť aj v súvislosti s existenciou samostatnej Slovenskej republiky, v ktorej mene sa pamätný deň vyhlasuje. Predkladatelia sami v dôvodovej správe argumentujú, že „Silvester Krčméry sa previnil tým, že organizoval náboženské spoločenstvá medzi ľuďmi bez nejakého politického zamerania“. Krčméry bol však známy aj svojou vyhranenou československou či propražskou orientáciou. Potvrdil to o.i. bývalý politický väzeň Anton Semeš

v rozhovore pre mesačník Svedectvo (2016).

Medzi politickými väzňami nepochybne bolo veľa prenasledovaných aj kvôli viere. Traja popravení trenčianski študenti však reprezentujú nielen kresťanskú vieru, aktívny odpor voči komunistickej totalite, ale aj slovenské vlastenectvo, pre ktoré režim našiel nielen dôvod na odsúdenie, ale aj špecifické nálepky: „klérofašisti“, „buržoázni nacionalisti“ či „exiloví kolaboranti s imperializmom“...

Druhým legislatívnym nepodarkom je návrh z dielne podpredsedu NR SR Juraja Šeligu (Za ľudí). Nepochybne politických väzňov komunizmu najviac irituje a citovo i psychicky zraňuje glorifikácia pohlavárov alebo umiestňovanie symbolov totalitného režimu. Opäť však to nešťastné diletantské uchopenie problematiky, keď sa nesytemovo použil zákon o nemorálnosti a protiprávnosti komunistického režimu č. 125/1996 (mimočodom z dielne čestného predsedu Politických väzňov ZPKO Arpáda Tarnóczyho) aj na pomenovanie ulíc a verejných priestranstiev nielen po pohlavároch komunistického, ale aj „fašistického a nacistického režimu“. V tomto prípade ide o nepriamu novelu zákona o obecnom zriadení (Čl. II).

Zmena kostry zákona č. 125/1996 opäť v Článku IV. nepriamo novelizuje aj Zákon č. 487/2013 Z. z. o protifašistickom odboji, postavení a pôsobnosti Slovenského zväzu protifašistických bojovníkov. Ten dopĺňa novým paragrafom 6a: „Umiestňovať na pamätníkoch, pomníkoch a pamätných tabuliach texty, vyobrazenia a symboly oslavujúce, propagujúce alebo obhajujúce režim vojnovej Slovenskej republiky alebo iný režim založený na fašistickej ideológii alebo nacistickej ideológii, alebo ich predstaviteľov sa zakazuje. Zakaz podľa predchádzajúcej vety sa nevzťahuje na predstaviteľov režimu, ktorí sa aktívne zapojili do protifašistického odboja.“

Predkladatelia sa však do hlavné-

ho tela zákona, cez ktorý robia tieto vývrtky, ani nenamáhalí včleniť identickú pasáž o zákaze umiestňovať symboly komunistického totalitného režimu alebo jemu podobného. Rovnako je neúčtívé voči pamiatke obetí komunistického režimu meniť špecifický zákon č. 125/1996 morálne a politicky odsudzujúci komunistický systém na aktuálny politický boj proti extrémizmu, najmä ak sa tak deje pod vplyvom podobných ideológií. Kľúčovým faktorom totalitných režimov bolo pôsobenie ideológií, ktoré fanaticky likvidovali akýkoľvek odpor voči nastavenému kurzu a názorom.

Ak by chceli byť zákonodarcovia principiálni a mienili systémovo pokryť všetky totalitné režimy, ktorým Slováci čelili, museli by do koncepcie zaradiť aj okupačný systém totalitného maďarského horthyovského fašistického režimu a jeho predstaviteľov od 2. 11. 1938 do mája 1945. Ten brutálne prenasledoval a likvidoval aj príslušníkov slovenského národa na okupovaných územiach počas druhej svetovej vojny.

Navrhovatelia zo súčasnej vládnej koalície tak urobili pre politických väzňov, odporcov aj veteránov III. odboja, medvediu službu. Najlepšie by poslanci NR SR urobili, keby oba návrhy zmietli zo stola a dohodli sa na novej, legislatívne čistej iniciatíve bez toho, aby si z tej či onej časti bojovníkov za slobodu a demokraciu urobili rukojemníkov a nástroj svojho súčasného politického boja proti novému „vnútornému nepriateľovi“ – tzv. extrémistom. Pretože jedinými extrémistami, ktorí sa podobajú na tých z éry totality sa javia práve oni.

Možno by si Dostál a spol. mohli naštudovať Ústavu SR a začať ju rešpektovať. A nepretláčať do spoločnosti ideológiu neomarizmu, multikulturalizmu či genderizmu pod rúškom tzv. ľudskoprávnej či občianskej agendy. Nuž nie po prvýkrát je pod lampou najväčšia tma. S apelom a argumentmi sa obrátime aj na poslancov NR SR. Uvidíme, či si vypočujú tých, ktorých sa to najviac dotýka.

Rafael Rafaj
podpredsa PV ZPKO

Nie sme národ bez inteligencie

Často sa Slovákom zdôrazňuje, že v minulosti nemali inteligenciu. Dokonca prijala sa mantra, že až po vzniku Česko-Slovenska nastali podmienky na rozvoj slovenskej inteligencie. Že to nie je celkom tak svedčí knižka cirkevného historika Ľuboslava Hromjáka *Dejiny Spišského Podhradia vo svetle inštitúcií*. Autor dokázal, že aj dejiny malého mesta môžu mať presah nielen mesta, štátu ale aj jeho hraníc. A práve na osobnostiach mesta dokázal kvalitu obyvateľstva územia Slovenska. Tak napríklad:

„V oblasti vedy preslávili Spišské Podhradie viacerí rodáci. Veterinár svetového mena, profesor veterinárstva na univerzite v Budapešti, ktorého učebnice sa vyučovali aj v New Yorku a ktorý vynašiel sérum proti moru ošipáných, zakladateľ slovenského i maďarského veterinárstva František Hutýra...“

„Teodor Žigmund Kežmarský bol priekopníkom v oblasti medicíny. Od roku 1879 pôsobil ako univerzitný profesor na univerzite v Budapešti. Svoje poznatky si prehľboval na zahraničných štúdiách v rokoch 1866 – 1867 vo Viedni, Paríži, Londýne, Berlíne, Belgicku a v Kodani. Jeho zásluhou začali gynekológiu systematicky prednášať na všetkých lekárskech fakultách v Uhorsku.“

„V Spišskom Podhradí sa narodil významný barokový hudobný skladateľ Ján Šimrak mladší, syn spišskopodhradského organistu evanjelickej cirkevnej obce Jána Šimraka staršieho, pôsobiaceho v rokoch 1630-1675. Ján Šimrak mladší, pôsobiaci vo Vroclavi, zostavil desiatky duchovných piesní, ktoré umiestnil Johann Christoph Männling do záverečnej prílohy spevníka evanjelikov v Sliezsku...“

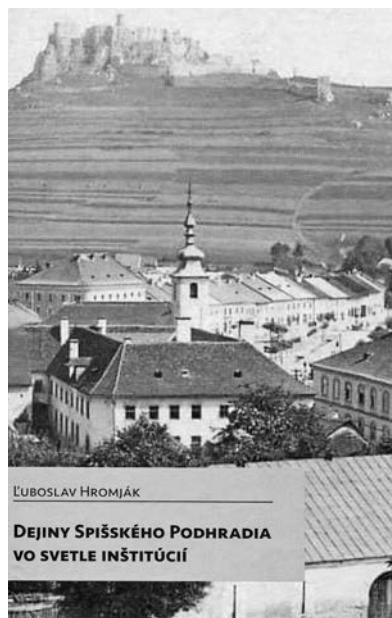
„V rámci osobností, ktoré žili v Spišskom Podhradí a preslávili sa v oblasti vedy možno spomedzi viacerých osobností spomenúť Jána Harmattu, objaviteľa patentu bodového odporového zvárania, ktoré umožnilo svetoznámej americkej firme Ford prvú sériovú výrobu automobilov na svete.“

Z hľadiska zamerania našej organizácie je však veľkým prínosom časť knižky, ktorá mapuje situáciu v meste po druhej svetovej vojne:

„Po roku 1945 mesto výrazne upadlo. Správa mesta prešla 27. januára 1945 pod dočasnú správu, kým sa neuskutočnili voľby do tzv. revolučného národného výboru, ktoré sa uskutočnili 11. februára 1945. Na čele Miestneho národného výboru, ktorý plnil nariadenia Slovenskej národnej rady v Košiciach, bol člen Komunistickej strany Slovenska Ján Hozza. Nastalo účtovanie s predošlým režimom. Vo februári 1945 boli ruskou bezpečnostnou službou NKVD protizákonne vyvezení do Sovietskeho zväzu podhradský holič Ján Mecko, učiteľ Róbert Zubaľ, učiteľ Vojtech Lach, učiteľ Ján Mačuga, Michal Labuda, Martin Bašista, vlastník hotelov Juraj a jeho syn Anton Groch i mestský policajt Štefan Teliščák, okresný sudca Ján Kukoľ či vládny komisár v Spišskom Podhradí Andrej Šútor, ktorý zahynul s ďalšími Podhradčanmi, s obchodníkom s rozličným tovarom Oskarom Lukáčom, obchodníkom s potravinami Jozefom Fričom, mäsiarom Karolom Španerom, Gejzom Kukoľom a inými v ruských gulagoch.“

Počet obyvateľov klesol z 3436 v roku 1940 na 2831 v roku 1948. Spišské Podhradie predstavuje menšie slovenské mesto, ale nie zanedbateľné na počet významných osobností. Žiaľ, aj na množstvo obetí komunistického teroru. Vďaka uchopeniu témy autorom môžeme byť hrdí na náš národ. Veľmi presne to vystihol Anton Semeš vo svojej knihe pod názvom: *Nie sme tu odvčera*.

Eva Zelenayová

Sto rokov od krvavej nedele v Námestove

Dejiny slovenského národa sú späté s menom Andreja Hlinku. Tohto roku si pripomíname 131. výročie od jeho kňazskej vysviacky a 156 rokov od jeho narodenia. Neúnavne chodil po Slovensku, rečnil, slúžil sv. omše, organizoval ľudové zhromaždenia, na ktorých požadoval samostatnosť Slovenska, lebo Slovákom sa krivdilo. Z ich mozoľov bohatli cudzí príživníci, bez milosti a kresťanského citu. Bojoval proti tejto zjavnej krivde a ubíjaný ľud vkladal svoje nádeje do slovenskej piesne „Pride Hlinka z Ružomberku donesie nám slobodienku“... Milo Urban múdro prirovnal Hlinku k povíhrici, ktorá otriasla celým slovenským bytím a zasiahla všetky jeho spoločenské vrstvy.

Kampaň v roku 1920

Ľudová strana sa 15. septembra 1920 na okresnej porade v Námestove uzniesla zvolať na 10. októbra 1920 verejné zhromaždenie – predvolebnú kampaň. Rozhodli o tom vodcovia ľudu, slúžny Ferko Skyčák, dr. Štefan Hojo a okolité duchovenstvo. Desať dní pred plánovaným zhromaždením dal na známosť veriacim pán farár Vendelín Schwarz, že služby Božie budú slúžené 10. októbra o 9.00 hodine. Tak sa aj stalo. Svätú omšu slúžil a kázeň mal sám Andrej Hlinka za asistencie miestnych kňazov i kňazov z okolitých dedín. Bol stredobodom pozornosti medzi kňazmi a veriacimi v kostole i mimo neho. Po skončení svätej omše sa ľudia presunuli k slúžnemu domu. Zhromaždenie začalo hymnickými piesňami Kto za pravdu horí a Hej, Slováci za účinkovania cirkevného spevokolu. Hlinka vystúpil na tribúnu medzi čestných hostí, prečítal prejav a rezolúciu, ktorá bola výkrikom tvrdého, ale utláčaného národa s bohatou históriou. Hovorilo sa v nej: **Vyhlasujeme, že v tomto štáte chceme vidieť svoju budúcnosť ako národ rovnoprávny s národom českým, ale aj ako národ svojprávnny, ktorý samostatne chce spravovať svoje veci a chce sám riadiť svoj osud.** Potom dal slovo senátorovi Julovi Klimkovi, aby prečítal článok Jána Slávika z Národných novín.

Slovenská krv do neba volá

To pobúrilo prítomných českých vojakov prvého horského pluku, vytiahli bodáky a ôsmi až desiat sa hnali na neho, že ho zabijú. Predrali sa hustým radom ľudí, asi na desať metrov od rečnickej tribúny. Tu sa muži vzopreli a s výkrikom, veď aj Slovák je vojakom, odzbrojili útočníkov, pričom sa im ušlo náležitej odplaty. Skupina asi desiatich krvilačných vojakov stojacich na mostíku sa rozbehla do kasární, zobrala strojové pušky a začala strieľať do bezbranného ľudu. Nastala panika, krik, nárek. Tí, čo mali vozy, nasadali na ne a utekali. Vojaci strieľali ako zo zábavy. Neodradila ich teplá striekajúca krv obetí nevinných ľudí. Vojsko behalo ako posadnuté po všetkých uliciach Námestova. Darmo čakali úbohé deti svojich otcov, nevrátili sa viac živí domov. Ich krv vysal prach námestovských ulíc.

10. október 1920 bude čiernymi písmenami zapísaný do dejín Slovenska. Tej krivdy, ktorej sa dopustila bratská láska na úbohom oravskom ľude v Námestove, Slovák nikdy nezabudne.

Na mieste zomreli: Anton Jackulík, 58 ročný otec dvoch detí, roľník zo Slanice, trafený do hlavy. **Ignác Fenik**, 36 ročný otec šiestich detí, najmladší mal tri týždne, manželka chorá, roľník z Klina. Obidvaja už išli domov a vtedy boli českými vojakmi zastrelení.

Ranení: Jozef Brija z Bobrova, ktorému dostrieli rameno. **Matuga z Vavrečky**, ktorého do krvi stýrali. **Štefana Grebáča**, brata kňaza Ignáca Grebáča-Orlova, vracajúceho sa domov, dobil skoro na smrť Jozef J. s vojakmi. Okrem toho bolo ešte asi desať ranených.

Kto zapríčinil krvavú masaku

Celá táto masakra bola plánovite vyprovokovaná. Agráreni sa dozvedeli, že 10. októbra budú mať ľudáci zhromaždenie a rozhodli sa, že tam na ten istý deň aj oni zvolajú predvolebné stretnutie. Mal tam prísť Šrobár, Vanovič, Moyš, Duchaj a iní. Agrárenikov do Námestova nik nevolal a je isté, že ani vláda nikoho nepoverila, aby štal vojsko proti ľudáckym rečníkom. Čo hľadal agrárnik Ján Duchaj medzi vojskom?

Už dopredu pripravovali agrárnickí štváci pôdu a huckali české vojsko proti bezbrannému ľudu. Do čiernej knihy bude zapísané meno nešťastných odrodilcov: Floriána H., Jozefa J. a senátora agrárnej strany Jána Duchaja, ktorí boli pôvodcami a iniciátormi celého zla. Jozef J., ktorý sám týral ľudí a stále velil vojakom: Hoši napred! Hurá!! Okrem

nich ešte jeden poručík od štvrtého sibírskeho pluku Bedřich Daněk, hnal zbesnených vojakov na utekajúce zástupy ľudu. Tá ľudská hyena bola postrachom celého Námestova. On prenasledoval katolícke duchovenstvo, vrieskal, že oni delajú porádek, keď vraždili bezmocných ľudí. Toto sa udialo v tichom podhorskom mestečku pod úpäťm Babej hory, kúsok od poľských hraníc.

V novinách Slovak 17. 10. 1920 vyšla výzva

Neprovokujte, nehuckajte už aj tak podráždený národ. On prirodzeným svojim rozumom, čistým neskaleným srdcom spozná svojich opravdivých vodcov a len za tými pôjde. Dosť už bolo tej drahej slovenskej krvi – nevyliavajte ju. Lebo beda, keď v rozhorčení svojom povstane ľud proti svojim utláčateľom. Hrozná, strašná vina o pomstu volá. Beda tomu, z koho pohoršenie vychádza. Beda agrárnikom a mučiteľom Slovenska, ktorí to všetko zapríčinili, trestu božiemu neujdu. Tá preliata krv vždy ich bude páliť, prenasledovať a volať o pomstu do tretieho pokolenia.

Predsedníctvo ľudovej strany rozhodlo

Zvolalo na 19. októbra svoj exekutívny výbor na plenárne zasadnutie a tam rozhodovali verejní činitelia, ako si vydobýť miesto v demokratickej republike.

Slovensko v Československu prežilo viacero volieb, no nie všetky boli v skutočnosti vždy slobodné a demokratické. Vstupujeme hrdosť na národ a vieru do každého srdca, ku ktorému sa priblížime, lebo niet väčšieho daru pre národ, ako je vlastný štát.

Vladimír Kolada

Jeseň pred tridsiatimi rokmi

Božemôj, ako ten čas uteká! Už je tomu 30 rokov, keď sme sa začali otvorene hlásiť k potrebe obnoviť slovenskú štátnosť v plnom rozsahu, nebyť len ne-suverénnou súčasťou iného štátu. Nuž, nebol to proces jednoduchý. Všetko to išlo postupne, krok za krokom, veď každý existujúci štát má tajné služby, ktorých najvyšším príkazom je „celistvosť štátu“. Mal ich aj štát, ktorý od jari 1990 mal dve mená: pre Slovákov „Česko-Slovensko“, a pre Česko a ostatný svet „Československo“. Pretože – údajne – česká gramatika spojovník či pomlčku nepoznala od 29. februára 1920, keď bola prijatá prvá ústava až do 22. novembra 1938. V Trianone sa hovorilo o Tchecho-Slovaque, vychádzali poštové známky označené Pošta Česko-Slovenská. Po prijatí zákona o slovenskej autonómii až do 15. marca 1939 sme opäť mali Česko-Slovensko. Ako Čechom záležalo na ukrytí Slovenska v pomenovaní štátu bez spojovníka, svedčí fakt, že vo Věstniku ministerstva vnitra ČSR z júna 1922 stálo: „Výraz Československo ... ve všech jazycích jest jedno slovo a jest proto naprosto nepřipustno vkládati mezi části tohoto slova rozdělovací znaménko“.

História nás naučila skromnosti. Naším vrchným „limitom“ bol svojprávny, individuálny, nezávislý, slobodný národ v „akomkoľvek“ štáte, tak sa písalo, rečnilo a žiadalo v rokoch 1848, 1861, 1918. A ešte aj v lete 1938 chcel Andrej Hlinka „neodvislý, svojprávny a samostatný národ v rámci autonómneho Česko-Slovenska“. Naša samostatnosť bola „tabu“ ešte aj 13. marca 1939, a potom po vojne až do novembra 1989 – štyridsaťštyri rokov. Od procesu s prezidentom Tisom (1946 – 1947) až po proces s „buržoáznyimi nacionalistami“ (Gustáv Husák, Ladislav Novomeský, Karol Šmidke a ďalší v rokoch 1950 – 1954, v ktorom Clementisa obesili v roku 1952) platilo: „Keď neprestanete otravovať so zvyšovaním právomocí slovenských národných orgánov, povešiamе vás!“ Také sú fakty. Pre toto všetko, ale aj pre „geneticky danú“ opatnosť, sa spočiatku nediskutovalo o samostatnosti, len o zrovnoprávnení Slovákov s Čechmi, o „spravodlivej“ federácii či o konfederácii.

November '89 nám dodal odvalu. Na námestie sme chodili aj pre možnosť mávať slovenskou zástavou, čo bolo dovtedy zakázané. Keď sme založili na ministerstve financií šachový oddiel v rámci telovýchovnej jednoty Financie, návrh jej znaku so slovenskou trikolórou bol neprípustný. Poradie farieb biela-modrá-červená bolo neprípustné, lebo pripomínalo „takzaný“ a všelijako inak dehonestovaný Slovenský štát. Odporučili nám vtedy „bielo-červeno-modrú“ trikolóru, teda s poradím farieb, aké sa používali v Nemcami spravovanom protektoráte Čechy a Morava!

Šesťdesiatjeden krokov...

Boj za štát nebol jednoduchý aj preto, že od čias hlasistov, ktorých splodil Masaryk v záhrade kaštieľa v Bystričke pri Martine v auguste 1897, aby od ďalšieho roku vydávali v Skalici „Hlas“, a ich nasledovníkov prúdov, zväčša študentov pražských univerzít. Od prelomu 19. a 20. storočia existovali a doteraz existujú medzi slovenskými intelektuálmi dva proti sebe stojace názorové prúdy: na jednej strane profederálny či pročeskoslovenský (bez pomlčky), dnes „slniečkarský“ či liberálny, a na strane druhej konzervatívny, národný. Veď hej, Šrobár, Dérer, Pavol Blaho, Ivan Markovič, Ivan Štefánek, Milan Hodža versus Vajanský, Hlinka, Rázus, Tiso, Juriga. Dodnes majú svojich pokračovateľov, menovať isteže netreba. Veď napokon aj tretí odboj je „dvojjaký“. O to viac treba práve dnes prestať prehliadať tých spomedzi nás, ktorí sa postavili na stranu plnej slovenskej štátnosti a ktorým veru nevesajú medaily na krk oficiálni predstavitelia tohto štátu. Tridsiate výročie vzniku občianskej iniciatívy Šesťdesiatjeden

krokov k slovenskej identite, je príležitosťou aj s ohľadom na dnešok, vrátiť sa do tamtých čias.

V októbri 1990 som si liečil krvácanie do sietnice pravého oka, čo sa mi prihodilo pri zdokonaľovaní sa v angličtine na snežnom jadranskom pobreží, v nemocnici na Mickiewiczovej ulici. Práve prebiehali nekonečné kompetenčné rozhovory, ktoré vyvrcholili v Mílovách. Nachystal som vtedy list Františkovi Mikloškovi, vtedy predsedovi SNR, ktorý obsahoval 62 rád, nevyhnutných opatrení na dosiahnutie slovenskej identity a samostatnosti. Keď som ten list cestou z inkecie ukázal v kaviarni Krym svojim spoločníkom z komisie na prípravu slovenskej ústavy Jaroslavovi Chovancovi a Milanovi Ferkovi, pustili sme sa do jeho úpravy a vznikol dokument „Šesťdesiatjeden krokov k slovenskej identite“, ku ktorému Chovanec pripojil „Prípravný výbor iniciatívy Zvrchované Slovensko“.

Dokument podpísalo 30 signatárov, okrem uvedených troch ešte (podľa abecedy) Vojtech Agner, Ján Bobák, Ján Cuper, Ján Dekan, Michal Gašpar, Ľudovít Haraksim, Anton Hrnko, Ivan Hudec, Ján Hvozdič, Miroslav Ivanka, Jozef Koščo, Anton Krajčovič, Štefan Králik, Bartolomej Kunc, Mojmir Mamojka, Richard Marsina, Pavol Neštrák, Tomáš Pardel, Jozef Prusák, Ivan Rada, Jaroslav Rezník, Andrej Strýček, Štefan Švrtecký, Anna Šřavinová, Ladislav Ťažký, Milan Vároš.

Bez identity niet národa

„Anonymita Slovenska v Európe a vo svete je až zarážajúca. Niet zrejme v Európe druhého národa, o ktorom by tak málo vedeli čo i len jeho vlastní sudia... Potreba odstránení clony z existencie Slovenska a Slovákov, nevyhnutnosť uznania identity Slovákov, ako jedného z najstarších európskych národov, je preto otázkou mravnou, politickou, ale i ekonomickou. Bez identity a národnej zvrchovanosti niet ani identity individuálnej.“ Toto je úvodné konštatovanie vyhlásenia, ktoré vstúpilo 23. októbra 1990 do slovenskej histórie ako výsledok úvah o stave Slovenska, i ako odpoveď na váhanie a nerozhodnosť časti slovenskej intelektuálnej obce. V istom zmysle prvý podnet na to, aby sa prvého januára 1993 na mape strednej Európy objavili dva nové štáty: Slovenská a Česká republika. Vyhlásenie ako prvá uverejnila 27. októbra 1990 Smena.

Zverejnenie výzvy neostalo bez povšimnutia, rozbúrilo pokojnú hladinu slovenských vôd a niektorí sa ho zľakli. Aj preto boli reakcie všelijaké. Aj nepochopenie a neporozumenie a to dokonca na vládnej úrovni. A tak niektorí z nás mali byť pozbavení pozícií, ktoré zastávali, napríklad Marián Tkáč, doktor sa nedostali na plánované miesta, napríklad Mojmir Mamojka, podaktorí od memoranda odstúpili, napríklad Michal Baránik. Ale 61 krokov nezbudilo pozornosť len vo vláde, ale aj vo verejnosti. Začala sa diskusia na stránkach novín. Niektorí (Rastislav Tóth) ocenili, že sa nad problematikou slovenskej identity začínajú zamýšľať intelektuáli. Spisovateľ Ladislav Ťažký vtedy písal, že „61 bodov považuje za myslenie nahlas“, Miroslav Kusý sa vyjadril, že ide o memorandum pochybnej kvality, lebo priraduje k sebe veci dôležité a bezvýznamné. Význam iniciatívy vyzdvihol Eduard Chmelár v texte Odklínanie krajiny, ktorý uverejnil v Slove 16. januára 2008.

Roky ubehli, mnohé z navrhovaných „krokov“ sú už dávno v našej ústave či v živote, ale existujú aj „kroky“, ktoré by sme ešte mali urobiť. Pred slovenskou spoločnosťou stoja nové „výzvy“ a od generácií „po nás“ bude závisieť, ako s nimi naložia. Ide o výzvy zachovať tradičné slovenské hodnoty, chrániť život a rodinu, ale aj o potrebu správať sa ako suverénny štát, dokonca prinavrátiť rozhodovanie o našich veciach do našich rúk. Ak máme byť vzorom Európe – proroci sv. Ján Pavol II. a David Wilkerson to od nás očakávali – nemôžeme len nahlúpla plniť priania iných, povedzme neviditeľných síl, o ktorých vieme, že existujú.

Marián Tkáč

Tretí odboj nesmie zaniknúť

Pokračovanie z 1. strany

Neskôr sa ma eštebák pýtal, či som sa nebál, že budem mať nejaké následky, keď som sa prihlásil do tej organizácie. Povedal som mu, že na mojom kádrovom posudku sa už nič nedá pokaziť. Najviac organizovaný som bol, až keď som vstúpil do VPN. No zistil som, že sa v nej priživilo veľa komunistov. V rámci okresu som teda začal deliť spoločnosť na tých, čo hľadajú nový flek a tých, čo majú nejaké presvedčenie.

● Takže umlčali vás až do roku 1989?

Áno, až do osemdesiateho deviateho. Veď som bol trikrát väznený. Pred voľbami v roku 1946 za roznášanie letákov s heslom Smrť komunizmu! To bol môj prvý krok k protištátnej činnosti. Nováky boli v tom čase oblepené heslami Smrť fašizmu! K nám chodili vojaci z rýchlej divízie vracajúci sa z frontu. Rozprávali o tom zázračnom Sovietskom zväze a o komunistoch strašné veci. Ako sa ich ľudia báli, ako rabovali, zabíjali, kradli majetky. Tak som išiel do papiernictva, kúpil som tlačiarňičku s gumennými písmenkami a naskladal som heslo Smrť komunizmu! Zo školského zošitu som si vystrihol strany a tam som to vytlačil.

● A čo, oblepili ste heslami Nováky?

Nie, dal som ich, kde sa dalo. Nieкто to doniesol na žandársku stanicu a žandári ma zobrali.

● Ako vedeli, že ste to boli vy?

Ja som tú tlačiarňičku doniesol aj do školy a môj spolužiak to povedal doma, no a jeho otec, súdruh Miro Porubský, ma udal. Aj druhý raz udal mňa i Martina Hagaru. No vtedy na žandárskej stanici bol taký starší pán, ešte z minulej éry, a ten mi povedal, aby som to viac nerobil, tlačiarňičku mi zobral a povedal, aby som všade hovoril, že ma vyhršil a zmlátil. Ani zápis z toho neurobil. Ibaže slúžil tam jeden mladý a ten urobil záznam, že som bol odhalený.

Bol som mesiac a pol z väzenia za pokus o útek za hranice doma, keď ma znova postavili pred Štátny súd a začali súdiť spolu s Martinom Hagarom a skupinou chlapcov, bývalých skautov zo Zlatého orla. Napokon ma museli prepustiť, lebo zistili, že v inkriminovanom čase som bol vo väzení v Jáchymove.

● Odsúdili vás napriek tomu, že v čase „spáchania“ skutku, ste nemali ešte ani štrnásť rokov?

Áno, odsúdili ma na šesť rokov väzenia,

brata na osem. Keď sa potvrdilo, akí sme mladí, bratovi zmenili trest na osem mesiacov a mne na šesť. Takže som bol protiprávne odsúdený. V podstate som odsedel dva a pol roka. Časť v Jáchymove a druhú v Litoměřiciach. Dva roky po nastolení Víťazného februára obžaloba tvrdila, že som dlhé roky spolupracoval s cudzími mocnosťami proti záujmom ľudskej demokracie!

● Prečo ste chceli ujsť na Západ?

Dostal som echo, že ak neodídem, budem odídenny navždy.

● Po návrate z väzenia ste sa zasa ocitli pred súdom ako obžalovaný.

Na vyšetrovaciu väzbu v Nitre mám najhoršie spomienky. Bol som tri a pol mesiaca v šatách, v ktorých ma zatkli. Krvavý, mokrý, lebo ma oblievali vodou, aby som sa vôbec prebral. Nikdy nezabudnem, ako náčelník ŠtB Ľudovít Filan ma ležiaceho tvárou k zemi otočil nohou a posmešne poznamenal: „To je ten mladý gróf?“

● Jeho syn je na neho hrdý...

Neviem či vie, ako to bolo a prečo tam bol, ale nakoniec ho vyhodili. Kvôli alkoholu, ba aj zo strany. Možno, že vtedy začal byť slušný, lebo narukoval s jedným mojím kamarátom, futbalistom Štefanom Gürtlerom a keď som mu o ňom rozprával, nechcel tomu veriť. „Arpád, vieš, aký to bol dobrý chlapec?“ Ja mu hovorím, neviem, čo ho zopsulo alebo čo ho dostalo do strany, aby mohol byť v ŠtB. Veď krajský náčelník to bol Pán Boh. Ale ja som ho videl raz v živote: veľkého chlapa v koženom kabáte. Potom mi povedali, kto to bol. Pravda, viac prokurátorov a sudcov sa neskôr chodilo modliť a prosiť Pána Boha o odpustenie. Mne pri všetkých tých útrapách veľmi pomohlo, že ma saleziáni v Šaštine naučili modliť sa, a nešlo len o modlitby, ale o rozhovory s Pánom Bohom.

● Posuňte sa ďalej, k zakladaniu organizácie po roku 1989.

Začal som ako vépeenkár. Na sneme, myslím, že to bolo v Košiciach, sme sa rozdelili na proslovenskú a čechoslovakistickú časť. Ako Slovák z presvedčenia som sa ocitol v proslovenskej časti, z ktorej vzniklo HZDS. Kde-кто ma síce nazýva Maďarom, ale moja rodina ma rutenský pôvod. Na východnom Slovensku i v severnom Maďarsku existujú dediny Tarnov, kam boli títo Rusíni navezení. Viem, že moji predkovia neprijali žiadny titul grófsky či barónsky, lebo oni mali titul

vľadyka, teda knieža. Ten s vojskom prešiel Karpaty na pomoc kráľovi proti Mongolom. Vtedy padlo päť ľudí z mojej rodiny. Tiež moji predkovia bojovali pri Moháči proti Turkom, kde ich padlo sedem.

● Vy ste sa však po roku 1989 stali prednostom okresu v Prievidzi.

Bolo to azda jediné férové výberové konanie na prednostov okresov u nás. Dnes sa len dosadzujú. Nás sa v Banskej Bystrici z okresu Prievidza zišlo sedem a dostali sme prácu na deväť hodín. S Martinom Hagarom sme získali rovnaký počet bodov, ja som sa napokon stal prednostom a Martin riaditeľom úradu práce a sociálnych vecí. Martin bol z KDH, ja z VPN. A keď sa vypisovali prihlášky do hnutia, povedal som predsedovi, nehnevajte sa, ja do žiadnej strany nevstúpim. Som za vás, ale dal som si záväzok, že do žiadnej strany v živote nevstúpim. On to uznal a napriek tomu som sa stal poslancom.

● Bolo to v roku 1994. Vy ste v jednom rozhovore povedali, že ste sa zaviazali tým popraveným, ktorých telá ste vynášali vo vreciach na cintorín v Ďáblciach, že pre nich niečo urobíte. A ako poslanec NR SR ste iniciovali prijatie zákona o nemorálnosti a protiprávnosti komunistického systému. Uspeli ste napriek tomu, že v parlamente bola väčšina poslancov s komunistickou minulosťou. Ako sa vám to podarilo?

Keď som sa stal poslancom, bolo niekoľko návrhov na zákon o amorálnosti a protiprávnosti komunistického systému. Začal som nad tým špekulovať a veľmi mi pomáhal dr. Böhm, bývalý generálny prokurátor, kým ho Česi nevyhnali.

● Vyhnali ho, lebo chcel dosiahnuť rehabilitáciu Tisu. A tým bol pre nich neprijateľný.

A tento pán Böhm chodil za mnou na ubytovňu pre poslancov parlamentu ešte s jedným pánom. Pridali sa aj Peter Brňák a Ján Cuper a rozmyšľali sme, ako presadiť zákon v tomto červenom mori.

● Dokonca o predsedovi KDH Pavlovi Hrušovskom sa hovorilo, že bol členom komunistickej strany.

Nebol, bol štyri roky kandidátom a prijat ho mali v roku 1990, no už mu to nevyšlo.

● Vy ste v tom čase bol organizovaný u politických väzňov?

Ja som chodieval do centrály na Grösslin-

govej ulici, kde bol vtedy veľký štáb ľudí. Hovorili mi, že ma budú kooptovať, ale som povedal, že nemusia, aj tak im budem zo srdca veľmi rád pomáhať. Viem, že vtedy mal predseďa plat 25 tisíc korún. Ale keď urobili rozpočet zistili, že nemajú peniaze a bolo treba ísť za Mečiarom pýtať peniaze. Takže Mečiar ma viac poznal z tejto činnosti, ale aj z Prievidze, lebo to bol okres samí komunisti. Martinovi Hagarovi som povedal, že ideme na to a on, že sa opýta v KDĽ, lebo bol okresným predsedom hnutia. Tak som sa ho opýtal, akú činnosť tam vyvíja. Že žiadnu. Že robí to, čo mu káže. Nikto ho nezavolať na rozhovor o situácii v okrese. Nuž som mu povedal, ja ťa dám do organizácie, ktorá ťa bude volať do Bratislavy a tak sa stal aj Martin našim členom.

● Vy ste sa stali predsedom PV ZPKO v roku 2006. Ale členom ste boli aj pred rokom 1999, keď časť členov odišla.

Oni dúfali, že sa dajú zvoliť do vedenia a zmenia to. Bojovali o pozície. Ale členská základňa túto hru neprijala. Dokonca sa za politických väzňov chceli dostať do parlamentu. Uvažovali aj o tom, aby sa organizácia, ako vlastná strana, dostala do parlamentu, čo bola chiméra.

● Slovenská rada KPVS prijala 5. októbra 1998 Programové vyhlásenie politických väzňov Slovenska, teda ešte pred voľbami do NR SR v roku 1998. Týkalo sa obdobia do roku 2002 a predsavzalo si najmä rozbehnúť práce na martyrológiu, riešiť problém prvého Slovenského štátu či so zainteresovanými orgánmi doceliť revíziu procesu s ThDr. Jozefom Tisom. Tiež rehabilitované popravy bývalých politických väzňov vyhlásiť za justičné vraždy. To boli témy, o ktorých sa v súčasnosti vôbec nedá diskutovať. Prezidentka SR Zuzana Čaputová počas osláv SNP sa poďakovala partizánom, že dokázali vyjadriť odpor voči režimu, ktorý tretal smrťou alebo väzením tých, ktorí sa mu postavili. Čo si o tom myslíte?

Ťažko na to nájsť slušné slová. Počas prvej Slovenskej republiky nebol nikto odsúdený na smrť. A väzni? Chodili v Bratislave do Štefánky a tam im stravu nosili čašníci. Oni tam z väzenia chodili karty hrať. Aj Husák. Tak zle sa mali odporcovia režimu. Toto je riadený proces, veľmi smutné veci sa dejú. A čo sa týka programového vyhlásenia, to bol sen, možno na ďalšie roky, keby sa boli pomaly, po kúsku vyvracali niektoré tzv. zlé veci zo Slovenského štátu. Lebo jestvuje napríklad aj dôkaz, že v Hlinkovej garde, tej „echt“ skupi-

ne s nejakým prívlastkom, bolo 63 percent komunistov. A tí robili najväčšie zlo. Tí sa potom vyhovárali, že to robili akože. Že boli riadení komunistickou stranou a chceli ukázať zľú tvár toho slovenského fašizmu.

● V roku 2006 ste sa stali predsedom organizácie a za vašej éry sa hovorilo aj o tom, že už nemá zmysel držať organizáciu protikomunistického odboja...

To navrhoval podpredseda organizácie Anton Malacký. Hovoril, že je dobre informovaný, že nám nikto nič nedá na činnosť a že takto to ešte nejako uhráme a keď my odídeme, tak organizácia zanikne. Ale delegáti snehu v Žiline s ním nesúhlasili. Je pravda, že nám veľmi poškodila zmena názvu organizácie. Bol som proti tomu, aby sme mali v názve protikomunistický. Veď tretí odboj bol protikomunistický, načo to ešte viac zdôrazňovať? Vysvetľoval som, že nemôžeme bojovať proti celému svetu. Lebo ľavicové sily, internacionála existuje. Nikto na Západe sa nás nezastal, lebo Židia nám dali pečiatku, že sme mali zákony horšie ako v Reichu – v nemeckej ríši. Vtedy som v jednej prednáške vysvetlil celú záležitosť povstania. Povedal som, pozrite sa, Beneš, ktorý žil zo Stalínových peňazí v Londýne aj s tou vládou, sa bál, keď Čatloš so svojou armádou chcel povedať, že všetci prejdeme na druhú stranu a budeme bojovať za oslobodenie Slovenska. Toto bol najväčší hriech. Preto dostali komunisti, československí komunisti a Benešova klika, dôstojníci, ktorí tu boli akože partizáni, príkaz bojovať za Československú republiku.

● Číže za Beneša.

Za Beneša. A títo prerazili. Česi sa báli, že stratia jednu kolóniu. A ja som to niekde rozprával, tiež som sa stal nepriateľom...

● Lenže už máme tridsať rokov sloobody a stále vykladáme dejiny rovnako, ako za totality.

Veď kto vyberal vedeckých pracovníkov do akadémie vied? Povedzme do historického či pedagogického ústavu? Presviedčal som ministra i štátneho tajomníka rezortu školstva, že v komisii na tvorbu učebníc musí mať naša organizácia zastúpenie. Tie bludy popísané v dejepisoch o histórii treba buď vymazať, alebo objektívne napísať. Existovala skupina ľudí, ktorí povstali s pomocou ZSSR a našich českých bratov proti vlastnému štátu! Veď to bola velezrada armády. A Šmigovského, nitranského náčelníka, ktorý jediný svoju prísahu dodržal, popravili.

● Má podľa vášho názoru organizácia PV ZPKO zmysel v spoločnosti? Nesie nejaký étos?

Všetko je v ľuďoch. Pokiaľ má morálne a etické právo tretia generácia povstalcov a fanúšikov SNP od samého začiatku brať peniaze a výhody, ktoré mali zo zákona a boli tam povstalci, ktorí síce nemali bumažku, ale keď kolega, čo získal bumažku potvrdil niekomu, že bol účastníkom, tak ten potvrdený účastník už mohol ďalším potvrdzovať účasť. Takto sa tá organizácia rozrástla, že sme nemali toľko stromov, koľko bolo partizánov. Ak teda oni majú morálne a etické právo doasiať profitovať zo svojho postavenia, o čo viac si to zaslúži tretí odboj? Veď tí ľudia platili i životom za to, že sa nechceli vzdať svojho štátu, ktorý nikoho neodsúdil na smrť. Ktorý nemohol odporovať Hitlerovi, ako po vojne nemohol odporovať Stalinovi. Keby bol niekto pýtal od Stalina to, čo Tiso od Hitlera, tak by sa na najbližšej stránickej schôdzi pýtali: A kde je Jano? Tak by to bolo dopadlo.

● Keby ste mali hodnotiť svoje účinkovanie v úlohe predsedu PV ZPKO, čo sa vám podarilo dosiahnuť?

Mám byť úprimný? Dva roky som dával organizáciu dohromady. Opravoval, prepisoval, čo sa dalo, lebo bohužiaľ, predchádzajúce vedenie zanechalo nevysvetliteľné stopy vo vedení organizácie. Ani medziľudské vzťahy neboli najlepšie, najmä po odchode srholcovcov. Ako som povedal, odišli preto, lebo neboli zvolení do vedenia. Srholec chcel byť predseda, biskup, arcibiskup a dostal papiere, že nemôže verejne vykonávať kňazské povolanie. Len súkromne. Ten názov organizácie Zväz protikomunistického odboja bola Porubského robota. Vedel, že odchádza z funkcie, veď odídenci na sneme, na ktorom neboli zvolení, Porubskému vyčítali minulosť a zasa Porubský vykrikoval Srholcovi, že vie o jeho minulosti. Napokon bol ticho jeden aj druhý. Porubský zostal, Srholec odišiel, lebo videl, že tam nemá šancu uspieť.

● Na sklonku kariéry ste sa stali veľvyslancom v Maďarsku, takže síce neskoro, ale predsa sa vám dostalo isté zadosťučinenie.

Veľvyslancom som bol iba rok a pol. Keď sa ministrom diplomacie stal Eduard Kukan, tak som to nemohol vydržať. Abdikoval som a v liste prezidentovi republiky a ministrom zahraničných vecí som napísal, že nemôžem spolupracovať s kádrami z NKVD a našimi špeciálnymi socialistickými orgánmi. Ja som bol predsa len väzeň.

Rád som využil výdobytky zmien z 90. rokov a vyjadril som osobný názor na udalosti, ktorých som bol účastníkom.

Eva Zelenayová

Spolok sv. Vojtecha vznikol po dlhom zápase pred 150 rokmi

Dodnes je nedocenený

Bol našou najmasovejšou nábožensko-kultúrnou organizáciou. V novodobých slovenských dejinách mal nezastupiteľnú úlohu pri upevňovaní národného povedomia, kresťanskej morálky aj osvety. Vznikol 14. septembra 1870. Jeho význam dodnes nie je docenený.

Od roku 1848 v Uhorsku účinkoval Spolok sv. Štefana s cieľom tlačiť knihy pre katolícky ľud jazyka maďarského, slovenského a nemeckého. Začal vydávať aj týždenník *Katolícke noviny pre obecni ľud* redigovaný Šimonom Klempom. Spolok však našim národným potrebám nevyhovoval, slovenskí katolícki dejatelia si chceli založiť vlastnú organizáciu podobného určenia. Iniciatívy sa ujal Andrej Radlinský a v roku 1857 v spolupráci s peštianskymi Slovákmi si ustanovili dočasný výbor, vypracovali stanovy a uzniesli sa, že Spolok sa bude nazývať Spolok sv. Vojtecha, aby sa zvýraznil jeho slovenský charakter. Prvý pokus o schválenie nevyšiel, ostrihomský arcibiskup Ján Scitovský, hoci rodom Slovák, podľahol štvavej kampani maďarských novín a žiadosť zamietol. Celá vec akoby zaspala, no keď sa Radlinský stal farárom v Kútoch, spolu so slovenskými farármi šaštínskeho dekanátu roku 1862 podnikli nový pokus, tentoraz u arcibiskupa Jána Šimora. Arcibiskupská komisia opäť vznikla námietky, medzi iným, že meno Vojtech je pohanské.

Po Rakúsko-Uhorskom vyrovnaní nastali zdanlivo priaznivejšie pomery a v máji 1868 slovenskí kňazi opäť podali žiadosť, no ani za 17 mesiacov odpoveď neprišla. Po osobnej Radlinského intervencii v Ostrihome Šimor napokon poveril trnavského vikára Henrika Sájbelyho, aby spoločne s Radlinským zostavili prípravný výbor. **Prvé valné zhromaždenie sa konalo v Trnave 14. septembra 1870. Zišlo sa 500 katolíckych kňazov, učiteľov a laikov, ktorí zvolili správu a funkcionárov Spolku sv. Vojtecha - Adalberta (SSV).** Tlačovým orgánom spolku sa stali *Katolícke noviny* a sídlom Trnava. Už v prvom roku jestvovania spolok vydal spevníky, náboženské knihy, učebnice pre slovenské ľudové školy a kalendár Pútnik svätovojeťský. Počas roka počet členov vzrástol na dve tisíc a stal sa trňom v oku maďarských šovinistov. Druhé valné zhromaždenie SSV, ktoré sa malo konať 27. septembra 1871 v Nitre, rozohrali zástupy Židov z nitrianskych Pároviec a mestská luza podplatená a poštvaná niekoľkými maďarónskymi šľachticmi.

Začiatok úpadku

Po smrti prvého predsedu Henrika Sájbelyho roku 1885 SSV upadol do krízy a zdalo sa, že zanikne. Vďaka obetavosti trstínske-

ho kňaza Martina Kollára (1853-1919) a ďalších aktivistov sa podarilo spolok oživiť. V roku 1912 počet členov presiahol hranicu tridsaťštyri tisíc. Do 1. svetovej vojny spolok vykonal veľké dielo, jeho činitelia zorganizovali dokonalý preklad Písma do modernej slovenčiny, vydal desiatky titulov slovenských kníh, ktorých náklad môžu dnešné renomované vydavateľstvá len závidieť. V roku 1879 spolkom vytlačený katolícky spevník zostavený Andrejom Radlinským a upravený farármi Františkom Tagánim a Romualdom Zaymusom sa stal najpopulárnejšou knihou svojej doby. Len v Rači sa za krátky čas predalo 400 kusov, nitriansky biskup si objednal tisíc exemplárov a zakrátko bolo treba pripraviť nové vydanie. **Valné zhromaždenia konané v Trnave po rozpustení Matice slovenskej sa stali kongresmi slovenskej inteligencie.** Zúčastňovali sa ich aj evanjelickí národovci na čele so Svetozárom Hurbanom Vajanským.

Po vzniku Česko-Slovenska prišli zdanlivo lepšie časy, aké panovali za Uhorska, ale katolícky Spolok sv. Vojtecha nemal na ružiach ustlané. Napriek snahe vedenia pri pozemkovej reforme nedostal spolok nič z rozsiahlych majetkov ostrihomského arcibiskupstva na Slovensku zabraných štátom, aby si vystužil svoje financie. Činnosť financovali meceni, americkí Slováci a členské poplatky. Spolok začal zhromažďovať staré dokumenty, pamiatky slovenskej minulosti, rozširoval sa historický a literárny výskum.

Počet členov v roku 1930 prekročil hranicu stotisíc a mal jednatelstvá vo Francúzsku, Argentíne, Kanade a najmä v Spojených štátoch. Organizácia, ktorá by sa mohla porovnať so spolkom na Slovensku nebola. Matica slovenská mala k roku 1930 približne 7500 členov. Články v mesačníku *Kultúra* vydávaného Literárno-vedeckým odborom

od roku 1929 dodnes prekvapujú hĺbkou vedomostí katolíckych intelektuálov. V tomto období náklad podielových kníh bol aj 150 i 200 tisíc. Počas existencie Slovenskej republiky sa spolok tešil podpore zo strany štátu, čo bolo po prvý raz za jeho dlhej existencie.

Po vojne sa radikálne zmenila situácia, niektorí členovia vedenia na čele so správcom spolku Jánom Pöstényim boli uväznení, činnosť organizácie obmedzená. Keď sa komunisti zmocnili vlády členskú základňu rozpustili a spolok zmenili na účelové zariadenie Rímsko-katolíckej cirkvi. Tlačiareň znárodnili, zbierky a knižnica sa sčasti roztratil. Fungoval, či skôr vegetoval pod dôslednou štátnou kontrolou. Roku 1990 sa činnosť oživila a mohol budovať členskú základňu, no niekdajší lesk a sláva Spolku svätého Vojtecha sú už len minulosťou.

Ivan Mrva

Fotodokument Spolok A: Zakladateľské osobnosti SSV: Šimon Klempa, Ján Krstiteľ Juriga, Juraj Tvrdý, Ján Palárik. V strede doživotný podpredseda Andrej Radlinský.

Niekol'ko myšlienok k memoárom arcibiskupa Jána Sokola

Jozef M. Rydlo

Ked' prízrak komunizmu..

V dejinách našej národnej literatúry máme niekoľko kňazov, ktorí položili na papier svoje spomienky. Nie je to ľahké čítanie, lebo osud ich autorov bol ťažší ako olovo, ktoré ich vytlačilo – opisujú roky, ba desaťročia, keď prízrak komunizmu lámal ľudské charaktery, ničil ľudské životy... Stačí za všetkých spomenúť knihu *Od Barbarskej noci* Jána Chryzostoma kardinála Korca.

Slováci mali v minulosti arcibiskupov aj kardinálov, ale pred národným oslobodením len málokto z nich cítil a spolucítil s národom. Po národnom oslobodení určitá zmena nastala, ale ani nitriansky arcibiskup *ad personam* Karol Kmeťko, ani trnavský arcibiskup in memoriam Július Gábris nezanechali po sebe ani svoje spomienky, ani svoje memoáre.

Zvrat nastal až potom, keď sa v roku 1977 Slovensko cirkev-noprávne osamostatnilo, a napokon v roku 1993, keď opäť nadobudlo štátnu samostatnosť. V roku 2006 Spoločnosť Božieho slova vydala *Spomienky spoločníka* arcibiskupa Jána Bukovského, ktorý v diplomatických službách Svätej stolice strávil úctyhodnú časť svojho života. Od roku 1973 sa pravidelne zúčastňoval na rokovaniach Svätej stolice s Prahou ako pracovník Štátneho sekretariátu Vatikánu. Jeho *Spomienky* sú však príliš skromné, a nie celkom presné, lebo ich autor napísal už v pomerne vysokom veku. Je to nesmierna škoda, pretože priamych svedectiev o tomto dôležitom období vo vzťahoch medzi Katolíckou cirkvou a štátni niekdajšej sovietskej mocenskej sféry je veľmi málo.

V roku 2018 v edícii Libri Historiae Slovaciae vo vydavateľstve Post Scriptum vyšla kniha *Roztratených zhromažďovať: rozprávanie o mojom živote* arcibiskupa Dominika Hrušovského, dlhoročného rektora Slovenského ústavu sv. Cyrila a Metoda v Ríme, ktorý sa z trnavského kňaza-exulanta stal trnavským kňazom-navrátiteľom a pápežským nunciom v Bielorusku.

Na jar tohto roka Politickí väzni Zväz protikomunistického odboja vydali memoáre arcibiskupa Jána Sokola, prvého metropolitu Slovenska, pod názvom *Je čas mlčať a čas hovoriť*, ktoré tu dnes predstavujeme.

Pamätne i osudové svedectvá

Spomínam si na viacero okamihov spätých s Jánom Sokolom. Pred pádom červenej totality mám v živej pamäti napätie, s ktorým sme v exile sledovali voľbu trnavských konzultorov, pápežské menovanie a biskupskú vysviacku Jána Sokola. Potom sme si všimli jeho postoje k emancipačnému procesu Slovákov ako štátotvorného národa. Rezonuje mi v pamäti jeho novoročná kázeň 1. januára 1993, keď Slovensko obnovilo svoju štátnu samostatnosť. A dodnes nielen mne sa chveje srdce pri pripamätávaní si jeho slov na inaugurácii prezidenta Michala Kováča, keď druhého prezidenta Slovenskej republiky vo svojej homílii oslovil ako „tretiu hlavu po Svätoplukovi“... Jeho neochvejné svedectvá o prvej Slovenskej republike a prvom prezidentovi Slovenskej republiky, katolíckom kňazovi Jozefovi Tisovi, sú pamätne i osudové. Pred tridsiatimi rokmi sme my, Slováci, vnímali kontinuitu našich národných dejín spontánne, pluralitne, bez trefosektorových udičiek politickej korektnosti, ktorá našu spoločnosť za uplynulé roky opantala natoľko, že dnes už pomaly ani nevieme „kde je

sever“ a popieranie prirodzeného práva, Božích zákonov i vlastnej národnej existencie sa stáva normou, ba eurodogmou.

Quo vadis, Slovensko? Quo vadis, Slováci? Quo vadis, Európa?

Nemôžem tu nespomenúť rok 2003, keď sa metropolita Ján Sokol dožil svojej sedemdesiatky. Na pôde Rímskokatolíckej cyrilometodskej bohosloveckej fakulty UK sme zorganizovali konferenciu na jeho počesť a vo vydavateľstve Lúč ako prejav úcty voči najvyššiemu hodnostárovi Katolíckej cirkvi na Slovensku vyšiel zborník *Renovatio spiritualis*, na ktorom sa autorsky zúčastnila elita národa. Vtedy som pre tieto iniciatívy dostal prvú kresťanskodemokratickú (a antimečiarovskú) sprchu, vraj, „ako môžete slúžiť tomu Mečiarovmu eštebákovi“... A tých spích som si potom užil, až sa odrazili na mojom kurtavom zdraví.

Zo zubadiel totality do slobody

Áno, povedzme otvorene, arcibiskup Ján Sokol previedol loďičku Katolíckej cirkvi zo zubadiel totality do slobody, tak ako premiér Vladimír Mečiar previedol Slovensko z vazalstva českého komunizmu k štátnej samostatnosti a demokracii. Aj jeden, aj druhý sú symbolom zavŕšenia emancipačného procesu Slovákov ako národa a Slovenska ako štátu. Je len pochopiteľné, že tí, ktorým sa priechi úcta k Bohu, ktorým sa protiví rešpekt prirodzeného zákona, neznášajú trojvršie s dvojkrížom v štátnom znaku, nevedia, čo je láska k národu, k vlasti, k svojeti, proti obom brojili, broja a budú brojiť, neštítac sa nijakých zbraní. Vo svojej zvrátenosti zabúdajú, že morálka je jedna jediná, tá večná, že koleso dejín sa zvrátiť nedá.

Svedectvo metropolitu Jána Sokola je svedectvom života jedného prostého slovenského kňaza, ktorého Boh poveril jedinečnou úlohou. Táto rola bola možno niekedy nad jeho ľudské sily, ale jeho život i memoáre, ktoré ho opisujú, potvrdzujú, že túto svoju rolu zvládol so ctou. A za to mu patrí vďaka.

Memoáre metropolitu Jána Sokola – i tie arcibiskupov Dominika Hrušovského či Jána Bukovského – majú mimoriadnu výpovednú hodnotu a sú zdrojom inšpirácie pre ďalšie historické bádanie, ktoré slovenská historiografia, svetská i cirkevná, zanedbala i zanedbáva. S memoarmi katolíckeho kňaza Ladislava Hanusa *Svedok storočia*, ktoré vydalo pred rokmi vydavateľstvo Lúč, sú kľúčovými svedectvami troch prominentných katolíckych kňazov o národnom dejstvení Slovákov v 20. storočí.

Keď autorovi blahoželám k ich uverejneniu a vďačím sa za ne, vyslovujem poďakovanie tým, ktorí knihu pripravili do tlače: Petrovi Sokolovičovi, Eve Šichtovej, Elene Šebeovej, Jánovi Košiarovi a Politickým väzňom Zväzu protikomunistického odboja.

Emeritný arcibiskup Ján Sokol, prvý a jediný metropolita Slovenska, je príkladný duchovný pastier. Snúbi sa v ňom hlboká viera s úprimnou láskou k národu. Kiež jeho obetavý život pre dobrobyt slovenského národa, najmä pre slovenských katolíkov, je žiarivým príkladom hodným nasledovania.

Bratislava, Primaciálny palác, 18. septembra 2020
(Titul a medzititulky redakcia)

STALO SA

1. októbra 1869 bolo založené slovenské rk. Gymnázium v Kláštore pod Znievom.

2. októbra 1952 v procese pred Štátnym súdom v Košiciach boli odsúdení na trest smrti za „teroristickú činnosť a špiónáž v prospech USA“ príslušníci Bielej légie: Ján Rešetka, Michal Mihok, Bohumil Gruber a Dr. Bodnár na trest smrti, Stanislav Hadač na doživotný žalár, Ján Minárik na 25 rokov, Jozef Ležák na 18 rokov a M. Madej na 15 rokov väzenia.

6. októbra 1938 podpredseda HSLS Jozef Tiso pozval do Žiliny členov Výkonného výboru Hlinkovej slovenskej ľudovej strany. K nim sa pripojili aj predstavitelia všetkých dôležitejších politických strán Slovenska a podpísali spoločné Vyhlásenie o autonómii Slovenska v rámci česko-slovenského štátu.

6. októbra 1948 Národné zhromaždenie v Prahe vynieslo zákon na ochranu ľudovodemokratickej republiky. Tento zákon č. 231/1948 a nariadenia, ktoré sa k nemu pripájali, postupne odstránili všetky pozostatky demokratického právneho poriadku v Česko-Slovenskej republike.

8. októbra 1938 prvá autonómna vláda Slovenska slávnostne prišla do Bratislavy a ujala sa výkonu štátnej moci na Slovensku. Jedným z jej prvých opatrení bol dekrét ministerstva vnútra o zastavení činnosti KSČ na Slovensku.

9. októbra 1919 Andrej Hlinka sa vrátil do Ružomberka. V noci z 11. na 12. októbra ho českí četníci odviekli z Ružomberka na Moravu a bez súdneho pokračovania ho väznili najprv v Mírove, potom v Brodke a nakoniec v Podolí pri Prahe až do 28. apríla 1920, keď ho museli prepustiť, lebo bol zvolený za poslanca do pražskej snemovne.

10. októbra 1938 predseda autonómnej vlády Slovenskej krajiny Jozef Tiso prvým vládnym nariadením vyhlásil slovenčinu za jediný úradný jazyk na Slovensku.

10. októbra 1919 bola založená Univerzitná knižnica v Bratislave.

13. októbra 1914 bola otvorená Alžbetínska univerzita v Bratislave.

18. októbra 1918 T. G. Masaryk vydal Washingtonskú deklaráciu (Vyhlásenie nezávislosti československého národa dočasou vládou Československa), ktorou jeho „vláda“ vyhlásila samostatnosť československého štátu. Česko-Slovensko teda formálne vzniklo v zahraničí, bez akéhokoľvek prejavu súhlasu obyvateľstva územia, na ktoré si jeho tvorcovia robili nároky.

21. októbra 1947 československá vláda v Prahe predložila návrh zákona o stíhaní trestných činov proti štátu. Zákon mal odstrániť pochybnosť, či takéto činy na Slovensku sa majú stíhať podľa zákona na ochranu republiky č. 50/1923, alebo podľa zákona Slovenskej republiky č. 320/1940 Sl. z.

22. októbra 1997 na bratislavskom cintoríne v Ružinove sme sa rozlúčili so zraneným človekom za práva slovenského národa, podpredsedom organizácie politických väzňov JUDr. Valentom Michalíkom.

23. októbra 1915 na spoločnej konferencii Slovenskej ligy a Českého národného združenia v Clevelande uzavreli prvú dohodu o spolupráci amerických Čechov a Slovákov, ktorá vošla do dejín ako Clevelandská dohoda. Český návrh tejto dohody bol stručný a jasný: Program: 1. Samostatnosť tak Česka, ako aj Slovenska. 2. Spojenie českého a slovenského národa vo federatívnom zväzku štátov s úplnou národnou autonómiou Slovenska, s vlastným snemom, s vlastnou štátnou správou, úplnou kultúrnou slobodou, teda aj s plným právom užívania slovenského jazyka, s vlastnou finančnou a politickou správou, so štátnym jazykom slovenským.

25. októbra 1949 vláda zriadila Úrad pre veci cirkevné, na ktorého čelo postavila komunistického predáka A. Čepičku. Jeho

poverencom pre Slovensko sa stal G. Husák.

26. októbra 1939 na slávnostnom zasadaní Slovenského snemu jednomyslelné zvolili za prvého prezidenta Slovenskej republiky Dr. Jozefa Tisu, ktorému hneď oznámili výsledok voľby. Zložením Ústavou SR predpísanej prísahy bol uvedený do úradu.

26. októbra 1942 Spojené štáty americké uznali Benešovu „československú vládu v zahraničí“.

27. októbra 1907 maďarskí žandári strelali do zhromaždeného davu veriacich, ktorí protestovali proti maďarským kňazom vyslaným do ich obce Černovej, aby vysvätili nový kostol. Zavraždili 15 osôb a vyše 80 osôb zranili. Občania Černovej žiadali, aby kostol vysvätil ich rodák Andrej Hlinka, z ktorého iniciatívy bol kostol postavený. Maďarské súdy potom ešte súdili 55 obyvateľov Černovej a odsúdili 22 mužov a 16 žien spolu na 36 rokov a 6 mesiacov väzenia.

27. októbra 1944 prieskumná hliadka pozostávajúca zo siedmich nemeckých vojakov obsadila baštu Povstania v Banskej Bystrici. Jediná strelba sa ozývala v okolí liehovaru.

27. októbra 1945 americká vláda vydala Dr. Jozefa Tisu a ďalšie slovenské politické osobnosti vláde Československej republiky. E. Beneš vydal „prezidentský dekrét“ č. 137/1945 o trestaní niektorých previnení proti národnej cti (tzv. malý retribučný dekrét), o zaistení nespoľahlivých osôb a o osobitných táborech pre nútené práce.

27. októbra 1968 Národné zhromaždenie ČSSR prijalo ústavný zákon č. 143/1968 o československej federácii.

Október 1893 minister osvety gróf Albín Csáky vydal nariadenie, ktorým rozkázal na mieste prepustiť zo služby všetkých učiteľov, ktorí nevedia po maďarsky.

Zdá sa, že skúšame hororové testy a privolávame si netušené tresty

Koronavírusový manifest

Milí moji, zdá sa, že nevyšiel pokus o zničenie kresťanstva cez manipuláciu proletárskej väčšiny, ani cez najrôznejšie menšiny, tak sa robí pokus o úplné zmagorenie ľudí strachom z rôznych vírusov.

Pokiaľ mi moja osobná historická pamäť siaha, ani za najhlbšieho komunizmu sa naši funkcionári neodvážili rušiť sväté omše. Teraz hrozí, že začne byť trestné stretnutie viac ako štyroch ľudí, dokonca sa vyzýva na udávanie všetkých tých, ktorí si dovoľia vyjsť bez rúška. Zdá sa, že nikdy pred touto prelomovou a nikdy neza-

žitou dobou neexistovali žiadne virózy a neumierali starí ľudia...

Náš Spasiteľ sa pýtal, či ešte nájde vieru na Zemi pri svojom druhom príchode. Obávam sa, že už nenájde ani zdravý rozum. Zdá sa teda, že jeho predpoveď vychádza na sto percent a test o ľudskej hlúposti a možnostiach manipulácie pomocou strachu sa vydaril.

Spamätajte sa, kým nebude neskoro! Nepochybujme, že bezbožné pokúšania a testy, znova privolajú hrozné Božie tresty.

Vlado Gregor

PRIPOMÍNAME SI

V októbri si pripomíname významné životné jubileá týchto našich členov. Spomíname aj na tých, ktorí sa tejto slávnosti nedožili.

45 rokov

Oľga Nováková, Pezinok 19.10.1975

50 rokov

Dana Mišejová, Bošany 31.10.1970

55 rokov

Ľubomír Gombár 2.10.1965

60 rokov

Rudolf Potočný, Košice 8.10.1960
Mária Zacherová, Hrabušice 6.10.1960

65 rokov

Mária Kernová, Modra 15.10.1955

75 rokov

Jozefa Poláčková, Hlohovec 17.10.1945

Anna Petreková, Levoča 1.10.1945

80 rokov

Mária Lštóková, Košice 10.10.1940

81 rokov

Ján Mravec, Ivanka pri Dunaji 19.10.1939

83 rokov

Alžbeta Bileková, Jablonov 6.10.1937
Agnesa Molčanová, Jablonov 16.10.1937

85 rokov

Zuzana Mathiová, Bratislava 6.10.1935

Ing. Michal Záhorský, Bratislava 8.10.1935

86 rokov

Antónia Dudášová, Dubnica nad Váhom 4.10.1934
Magdaléna Šporerová, Bratislava 23.10.1934

87 rokov

Anna Petrušková, Jamník 24.10.1933

Emília Nižňanská, Vrbové 29.10.1933

Ondrej Šišulák, Bratislava 6.10.1933

88 rokov

Anna Palenčárová, Behárovce 11.10.1932

Mária Herodeková, Nitra 1.10.1932
Ferdinand Lasica, Bratislava 19.10.1932

89 rokov

MUDr. Teodor Streicher, Bojnice 9.10.1931

90 rokov

JUDr. Ing. Ján Kovačovský, Šenkvice 30.10.1930

92 rokov

Lívia Brhlovičová, Bratislava 30.10.1928

96 rokov

Anna Polačková, Bratislava 20.10.1924

Jubilantom srdečne blahoželáme

PRISPELI NA ČINNOSŤ

JUDr. Peter Brňák, Bratislava 50 EUR
MUDr. Dagmar Pechová, Bratislava 10 EUR

Petronela Šustová, Piešťany 50 EUR
Róbert Tarnóczy, Nováky 12 EUR

Cecília Tarnóczyová, Nováky 12 EUR
Mária Hundáková 50 EUR

Jozef Olejník, Ružomberok 30 EUR
Ing. Viliam Zopp, Bratislava 10 EUR

Darcom vyslovujeme úprimné poďakovanie

ROZLÚČILI SME SA

† Vo veku 81 rokov, 2. septembra 2020, zomrel **Ladislav ŠIMKO** zo Sabinova, člen pobočky PV ZPKO v Košiciach. Posledná rozlúčka sa konala 7. septembra 2020 v rímskokatolíckom kostole a na miestnom cintoríne v Sabinove za účasti najbližších členov rodiny. Za PV ZPKO sa zúčastnili podpredseda PV ZPKO Štefan Novák a Juraj Vrábek.

Pozostalým vyslovujeme úprimnú sústrasť

● **Malé kníhkupectvo Svojet** v bratislavskej Liga pasáži ponúka knihy, ktoré inde nekúpite. Historickú, vlasteneckú literatúru bez politickej korektnosti, zborníky, kalendáre a časopisy vrátane Svedectva. Otváracie hodiny v pondelok až štvrtok sú od 10.00 do 13.00 a od 13.30 do 16.30, vo štvrtok do 17.30 hod. V piatok od 9.00 do 13.00 a od 13.30 do 14.30 hod. Informácie na 0903 946 718.

Výzva

Vážení členovia PV ZPKO, sympatizanti, priatelia. Naša organizácia dlhodobo zápasí s neštandardnou situáciou, keď pripravuje plány svojej činnosti bez krytia finančnými prostriedkami. Nedostatok peňazí nás núti obrátiť sa na Vás s výzvou o pomoc. Vydávanie Svedectva nie je ďalej možné zabezpečiť z prostriedkov štátnej dotácie, preto sa obraciam na Vás s prosbou, vyhľadať vo Vašom okolí potenciálnych sponzorov nášho časopisu. Ak nebude vychádzať, akoby sme stra-

tili nástroj prezentácie vlastného jestvovania. Azda neprajníci by sa tomu aj potešili. Veríme však, že sa nájdú podporovatelia ideálov, za ktoré sme trpeli, a ktoré hodláme aj naďalej chrániť a obhajovať. Záujemcovia o pomoc pre naše Svedectvo môžu poslať svoj príspevok na **číslo účtu: SK74 3100 0000 0040 0012 8109 alebo sa kontaktujte na tel. čísla 02-526 381 56.**

Darcom úprimne ďakujeme.
Vedenie PV ZPKO a časopisu Svedectvo

■ Úradné hodiny v kancelárii Predsedníctva PV ZPKO v Bratislave na Obchodnej ulici č. 52 sú v **pondelok a v stredu od 9.00 hod. do 12.00 hod.** Upozorňujeme našich členov, že mimo úradných hodín sa telefonicky nedovoľujú do kancelárie Predsedníctva PV ZPKO.

TRINÁSTA KOMNATA

„ministerstva strachu“ (IV.)

ZAMERANIE

vyhládavacej činnosti po problematike NC a LA

- vo vyhládavacej činnosti sa zameraj na ustanovenie osôb, ktorých náboženská aktivita presahuje rámec radového veriaceho občana, hlavne členov spevokolov, náboženských krúžkov, tieto osoby ustanoviť, vykonať ich základné ŠB previerky a zaradiť do bázy
- venovať pozornosť vysokým a stredným školám v rámci obvodu, kde sú možnosti nekontrolovaného zoskupenia aktívnych členov a organizátorov NC a LA
- odhaľovať a preventívno-rozkladnými opatreniami eliminovať snahy NC a LA o zníženie mládeže k protispoločenským a nátlakovým akciám proti štátnej správe v duchu polit.klerikalizmu
- ustanovovať osoby, ktoré sa sýtajú so známymi osobami a organizátormi z prostredia NC a LA
- venovať pozornosť známym miestam stretnutí členov NC a LA, ako sú kostoly, súkromné domy a byty, pútnické miesta
- skúmať možnosti spravodajského využívania osôb, zamestnaných na rim. kat. farských úradoch ako ekonómovia, administratívni pracovníci, kostolníci a pod. smerom na LA a NC
- ziskávať prehľad a poznatky o činnosti členov NC a LA zamestnaných na inštitúciách v rámci jednotlivých obvodov
- byť oboznámený s možnosťami členov NC a LA využívať rozmozováciu a inú techniku (video, foto, nahrávacie) na pracovisku
- u rozpracovaných a kontrolovaných osôb venovať pozornosť ich činnosti v mieste bydliska a na pracovisku, sústavne doplňať bázu ich stykov
- v jednotlivých inštitúciách tipovať osoby vhodné k spravodajskému využitiu, za účelom kontroly osôb z prostredia NC, LA, počas ich zamestnania (pracovnej doby)
- u zistených stykov skúmať možnosti ich spravodajského využitia alebo dokumentácie tr. činnosti objektu

- z aktívnymi členmi NC, LA vykonávať PVO, PRO s cieľom obmedzenie ich nežiadúcej náboženskej aktivity. Preskúmať aj otázky spravodajského využitia týchto osôb
- v spolupráci s VB zabezpečovať kontroly motorových vozidiel, ktoré vlastní aktívne osoby z NC, LA, najmä či neprevádzajú náboženskú literatúru a rozmožovaciú techniku. Taktiež pozornosť venovať technickému stavu týchto vozidiel s cieľom obmedzenia pohybu týchto osôb po území štátu
- cestou oddelení pasov a viz regulovať výjazdy aktívnych členov NC, LA do zahraničia
- preverovať zahraničné návštevy u jednotlivých aktívnych členov NC, LA, ktoré môžu dovážať do ČSSR náboženskú literatúru nežiadúceho charakteru
- zameraj sa na príchody študentov CMBF do jednotlivých objektov využívaných reholou františkánov
- zameraj sa aj na uchádzačov o štúdium teológie na CMBF s cieľom ich spravodajského využitia, alebo neprijatia na uvedené štúdium
- u známych aktívnych členov NC a LA venovať pozornosť možnostiam dokumentácie t. č. kriminálneho charakteru na pracovisku
- využívať prípadné rozpory medzi členmi rehole a aktívnymi členmi NC, LA s cieľom ich kompromitácie v prostredí
- dostupnou AD sieťou zisťovať, či spevokoly nevystupujú na jednotlivých púťach r. k. cirkevi in tzv. nočných programoch
- v rámci jednotlivých obvodov venovať pozornosť domom pre telesne postihnutú mládež, ústavom sociálnej starostlivosti, registrovaným narkomanom, z ktorých sú niektoré osoby získavané pre činnosť v NC a LA a využívané na rôzne práce (pomoc pri stavbe a úprave domov využívaných NC a LA, pomoc pri opravách kostolov alebo iných cirkevných objektov)
- na jednotlivých NV venovať pozornosť pracovníkom odboru sociálnej starostlivosti, ktorí sú vo väčšine prípadov aktívnymi členmi NC a LA